

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 26 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre 7 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre 8 korona.
Egy hónap 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, október 12.

Brassótól délre a határhoz értünk.

(Csikszeredát megszállítottuk. — Nagy olasz erők támadását vertük vissza.)

Budapest, október 11. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Az erdélyi déli harcvonalon nem volt különösebb esemény. Brassónál megtisztítjuk a határterületet. Csikszeredát újból megszállítottuk. A görgényi hegységben az ellenség tovább is ellenáll. Kirlibabától északra visszavertük egy orosz előretörést.

Olasz harctér:

A tengermelléki arcvonal déli szárnyán a csata éjjel-nappal tartott és kiterjedt Wippachtól északra egészen St.-Péterig terjedő területre is. E helység és a tenger közötti egész arcvonalon igen nagy olasz erők támadtak. Az ellenségnek sikerült több helyen első árkaikba benyomulnia, sőt Novavastól délre kezdetben Jamiano irányában is tért nyert. Ellentámadásaink azonban az olaszokat mindenütt visszavetették. Az ellenség birtokában maradt néhány árokrészért még harcolunk. 1400 fogoly maradt csapataink kezén. A harci tevékenység a Fleims-völgyi arcvonalon ellanyhult. Az olaszok itt a legutóbbi harcokban semmit sem értek el. Pasubionál az ütközet még nem ért véget.

Délkeleti harctér:

A csász. és kir. csapatoknál semmi jelentés. Köfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Tengeri események:

Október 10-én este egyik tengerészeti repülőrajunk sikeresen dobott bombákat a montalcinei és a stranzanoi katonai tárgyakra. 10-éről 11-ére virradó éjjel egyik tengerészeti repülőrajunk legjobb eredménnyel támadta meg a vlorai kikötői telepeket, a hangárokat, útegeket, valamint az ottlévő ellenséges hajókat. A városban még soká látható erős tűzvészket és egy olajtartály égését figyeltük meg. Összes repülőgépeink, a leghevesebb védőtűzés dacára sértetlenül tértek vissza ezekről a vállalkozásokról állomáshelyeikre. Hajóhadparanosnokság.

Oláh földön.

Rövid, néhány szavas jelentésben a világtörténelem egyik legnagyobb eseményét mondja el nekünk a haditudósító. „Ma bevonultunk Predealba, benyomultunk oláh földre“, van-e ennél zengzetesebben csengő költeménye az ujkori magyar literatúrának? Van-e gyönyörűbb látvány, mint amikor vörös-kék, lobogó mentés magyar huszárok lihegő galoppban bevágtatnak az oláh síkságra és szikrázó patkóval csinálnak utat a székely, meg a német gyalogságnak.

Jaj de sokat szenvedtünk eddig és óh be boldogok vagyunk, hogy ezt látni megadatott nekünk. A magyar anyák könnyes sóhaja hálátelt zsolozsmává változik és képzeletben összeolvad a letiport oláh had hörgő jajszavával.

A győzelmes hódító talán nemsokára Bukarest kapuja előtt áll és a bűnös orgiák még nemrég bársonyos, illatos kiesi fészke sápadt kétségbeeséssel várja az ellenség délecegen marsírozó hadait. Hova szállott a tébolyba kergető mánora ennek az esztelen országnak? Hova tűnt el helyke kevélye az oláh nép megvásárolt vezetőinek? Hol vagytok Gógák, Lukáciuk, Osvada Vazulok és a többi áruló e magyar hazának, akik rongy rubelekért odaadták üres lelküket a népek hóhéranak?! Beszéltek-e még szent kulturáról, Erdély felszabadításáról, népek megmentéséről és a „latin műveltség“ terjesztéséről? Hallgatók most ugye, ti üstfoltozói a nemzetek országújának! Megnémutatok, ronda kalandorok. Ti akartatok ide szabadságjogokat hozni, ide, ahol ezer év óta olyan szabadon lélegzik minden polgára e hazának, ahogyan nálatok sohase fog élni.

Boszusággal vegyes kacagással nézzük ennek a mezei hőresőgnek ostoba berzenkedését. Nekünk szaladt, s fel akart falni bennünket, azonban csufosan járt. Fejjel a hegynek vágódott, ahol millió szurony villogott az orra előtt és most ott vonaglik a lábunknál, már csak néhány erőteljes rugás hiányzik, hogy életlenül fetrengjen az árok szélén.

Bevonultunk Oláhországba, — ezt jelentik ma a táviratok és mi a boldogság ujjongó érzésével fogadjuk ezt a hírt. Ennél nagyszerűbb ünnepet már csak az hozhat nekünk, amikor az oláh király öfelségének vezérkara spártai egyszerűséggel adja tudtára az elbolondított népnek:

— Kivonultunk Oláhországból. (=)

Tovább üldözzük az oláhokat.

(Véres harcok a Sommenál.)

Berlin, október 11. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Albrecht württembergi herceg hadseregének egyes szakaszain és Rupprecht bajor trónörökös hadesoportjának artoisi arcvonalán az angolok ismét élénk járőrtevékenységet fejtettek ki. A Sommetól északra levő csatavonalon, észak felé, az Ancreon messze túlterjedő erős ellenséges tüzelést este és éjjel számos részleges támadás követte, amely támadásokat a Horval—Boucavesnes vonalon rendkívül erőteljesen és többször megújították. Az ellenség itt, Saillytől dél-nyugatra keskeny arcvonalon befészkelte magát első vonalunkba. Egyébként azonban tüzelésünkkel vagy közelharcban visszavertük. A Thiepvaltól északkeletre folyó harc egy kis támaszpontért még nem ért véget. A Sommetól délre sikerült a franciáknak napokig tartó előkészítő tüzelés után állásunknak Vermandovillers felé kiugró részén benyomulniok és a csapatainkat ivben elvágó előkészített vonalba visszaszoritaniok. A feladott állás területén vannak Genermont és Bovent majorok. Repülőink az ellenséges arcvonalon túl négy, saját arcvonalunk mögött szintén négy repülőgépet lőttek le.

A német trónörökös arcvonala:

Rounaynál (Reimstól délkeletre) egy német földérítő osztag egészen a harmadik francia árokgig tört előre és foglyokat szállított be. A Maas területén a legutóbbi napokban már emelkedett tüzerségi tevékenység, különösen a folyótól keletre, időnként még jobban fokozódott. A Thiaumont—Fleury szakaszon rövid kézigranát harcokra került a sor. Fleurytől keletre egy francia előretörést visszavertünk.

Keleti harctér:

Nincs ujság.

Erdélyi harctér:

A Maros völgyében az ellenség még szívesen áll ellent. A görgényi völgyben és Parajdtól északkeletre a románok újból hátráltak. Csikszeredától keletre és tovább délre az Oit völgyében visszavetettük őket. A Brassónál megvert második román hadsereg üldözését folytattuk.

Balkán hadszíntér:

Mackensen vezértábornagy hadcsoportja:

A Duna mentén Dobrudzsában nincs újabb esemény. Repülőrajaink Constanzánál sikeresen bombázták a csapatszallítmányokat.

Macedóniai hadszíntér:

Helyenként élénkebb tűz, harcok mellett a Cserna mentén, Nidze-Planina mellett és Ljumnica vidékén Vardariól nyugatra eredménytelen ellenséges előretörések voltak. **Luden-doff, első fészallásmester.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Newyork a puskaporos hordó

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A derék newyorkiak ezekben a napokban egy nagyon kellemetlen felfedezést tettek. Felfedezték ugyanis, hogy egy puskaporos hordón ülnek s ez nem olyan kellemes érzés, amely rajongással tölthetné el az emberek lelkét. A new-york—jersey-i part mentén július 3-án egy pár uszályhajó robbant fel, amely municióval volt megrakva, egy nappal később pedig a Ledigh Balley-vasut melletti municiódepót pusztult el iszonyatos lángtengerben. Harmincegyven ember meghalt s egynehány tízezer ablaktábla összetört. Étele itt gyakran előfordul s általánosságban nem szokott nagyobb emóciókat kelteni.

De most a dolognak gondolkodásra készítő részletei is vannak. Az újságok ugyanis kiszámították, hogy a newyorki kikötőben minden hónapban körülbelül 60 millió kiló robbanó anyagot raktározna el s hogy a raktárakban és a dockokban, amelyek a várost körülveszik állandóan 10—20 millió kilogramm dinamit, lyddit, nitrocellulose, pikrinsav s hasonló tűzveszélyes dolgok nyernek elhelyezést.

A július 30-iki katasztrófa — nagyobb arányokban is — megismétlődhetik minden nap is. Es ez a gondolat nem hagyja többé a newyorkiakat nyugodtan aludni.

Valóban, a Hudson melletti metropolis egy valóságos puskapor-magazinná fejlődött. Az összes munició, amelyet Pennsylvániában és Ohióban készítenek, New-Yorkon keresztül veszi útját az entente országai felé. Az amerikai munició-üzlet ugyanis olyan hatalmas arányokat öltött, hogy más felvevő és szállító kikötő, mint New-York óriási kikötője, nem is jöhet számításba. Mert a new-yorki kikötőt kivéve hatalmas raktárhelyiségek más kikötőkben nem igen vannak.

A hatalmas forgalom könnyebb lebonyolítása végett a new-yorki kikötőt számos óriási raktárhelyiséggel látták el. Ezek a kikötő mindkét oldalán a Manhattan félsziget déli csücskétől nem messze fekszenek, s rendkívül kellemetlen szomszédságát alkotják a newyorki kereskedő-negyednek, amelyben a yankiktól Mammon istennek ajánlott sokemeletes felhőkarcoló templomok törnek az ég felé. A municiótábor legközelebbi szomszédságában a Broklyn városrész: a Bay Ridge és Jersey City város fekszenek. Arra a gondolatra, hogy itt egy kipattanó szikra mily rettenetes tüzvész okozhat, libabőrössé lesz a derék new-yorkiak bőre. Július 30-án csak egy pár száz láda munició robbant fel, a broklyni és jersey city-i dinamitkészletek azonban ezer és ezer tonnára tehetők, mindenesetre ez a mennyiség elegendő ahhoz, hogy a new-yorkiak kereskedő-negyedét s pénzarisztokraciájának felhőkarcolóit a levegőbe röpítse. E felfedezések a new-yorkiak kö-

rében kínos idegességet és haragos máltalankodást okoztak. Most úgy tesznek, mintha még sohasem hallottak volna arról, hogy az Egyesült Államokban gránátokat és srappelleket készítenek. Különösen felháborodtak a betlehemi és pittsburgi municióbárók gondatlansága fölött, hogy épen New-Yorkot választották ki áruik szétküldésére alkalmas kikötőül. E forrongásból egyelőre csak az szűrődik le, hogy a nyughatatlan néplélek megnyugtatóra valami készül.

Nem kell azonban prófétalélek ahhoz, hogy máris megállapítsuk, hogy az egész hangos zavarból nem lesz semmi okos dolog. Az üzlet üzlet s a yanké számára még mindig ez a legelső életérdek. Biztosak lehetünk abban, hogy a municióbárók nem fogják engedni, hogy valaki üzleteiket elrabolja. Hiszen minden olyan kísérletet, amely a municiókereskedelmet gátolni, vagy korlátozni akarta, már eleve bírói intézkedéssel elutasították. Napról-napra most is vonatok százai szállítják New-Yorkba a löszert, a dockokban toronymagasságra halmozódnak a ládák, amelyek a veszélyes anyagot tartalmazzák. A kikötőben minden fajtájú szállító eszköz nyüzsg, melyekbe a gránátokat, s a robbanó anyagokat hajózzák be.

Rongyos gombos cipőben harcol az oláh tiszt.

— Távirati tudósítás. —

Berlin. A sajtóhadiszállásról jelenti *Behrman Tivadar* a *Vossische Zeitung*nak:

Az erdélyi román támadás egyik természetes főoka ama német, magyar és osztrák csapatok fényes teljesítő-képessége, melyek *Falkenhayn* és *Arz* tábornokok vezetésével harsognak. Saját tapasztalatomra hivatkozom, a mikor hangoztatom, hogy a honvédek rendkívül jól verekedtek Nagyszebennél és a Görgényi-hegységben. Csapataink nagyszerű és gyors sikereit megkönnyítette a számszerűen túlsúlyban levő román hadsereg technikai felszerelésének igen hiányos volta és vezéreinek tapasztalatlansága. A román csapatok sokkal hamarabb jöttek át a szorosokon, semmint hogy elegendő tüzérseget magukkal tudtak volna hozni. Egyes oszlopok, a melyek a hegyláncon átjöttek, átkelésük folyamán nem tudták maguk között az összeköttetést létrehozni. Egyes helyeken túlságosan előrenyomultak, máshol meg nem merték még azt a néhány lépést sem előre megtenni, a melyel kedvező szakaszra jutottak volna. Ezentelül bizonyos az is, hogy igen sok helyen egyetlen áruló sem akadt. Abban az időben, a midőn Nagyszeben városát *Petricsek* kapitány vezetésével csak 300 rokkant cseh védelmezte az ellenség inváziója ellen. *Avareszku* román tábornok azt mondotta a nagyszebeni tanács küldöttjének, ő tudja, hogy a városban 7000 honvéd van. Nagyszeben 10.000 főnyi román lakossága közt tehát alig volt egyetlen egy áruló is. Magam hallottam román tisztet a miatt panaszkodni, hogy a magyarországi román parasztok nincsenek elragadtatva fajtstvéreik betörésétől.

A betörés első időszaka után utakban szegény, több szakaszon csupán elszigetelt román hadoszlopok voltak, többnyire nehéz tüzérseg nélkül. E szakaszokon a közben összegyülekezett szövetséges csapatok egyenként megtámadhatták és megverhették őket, még mielőtt a románok a mögöttük levő szétrombolt vasuti vonalakat helyreállíthatták volna, és ágyut meg lövészert szállíthattak volna maguknak.

Jellemzők azok a küzdelmek, a melyek október első hetében a Görgényi-hegységben lezajlottak. A magyar és osztrák határvédek ott fáradság nélkül nyomultak *Preusani* tábornok román hadosztálya ellen. A mikor azután a kipróbált honvédek nagyszáma s jó tüzérseggel megérkeztek, a románok csak úgy támadtak, mintha egyszerű előremenetelésről lett volna szó. Parasztkatonáikat olyan drótakadályok és árkok ellen küldték, amelyeket egyetlen egy lövés sem ért, holott a rohamozó sorokra a leghevesebb golyózápor esett. Az első komoly kudarc után a román tábornok rögtön megfordult és elvonult. Vesztesége természetesen igen nagy lehetett.

Ámbár az erdélyi háboruban a tömeggyilkoló technikát egyáltalán nem veszik olyan mértékben igénybe, mint a többi harctéren, a halottak, sebesültek és foglyok arányszáma egy hadseregben sem olyan félelmetesen kedvezőtlen, mint az oláh hadseregben. Nem hajlom arra, hogy egykönnyen higgyek valamely fél állítólagos kegyetlenkedésében, de azt bizonyított ténynek kell tekintenem, hogy az oláhok megölték sebesülteket és felakasztottak foglyokat, főképp magyarokat. Ez sem a honvédek, sem a németek nem hangolja szelidségre.

A mi az oláh tiszteket illeti, mint ellenség, úgy látszik, emberségesen viselkedtek, de kétséges, vajon uralják-e csapataikat. A ényleges tisztek, vagy gazdag bojárok elkényeztetett gyermekei, vagy szegény hivatalnokcsaládok gyermekei. Sokan nagy fénytűzést üzenek a táborban, mások, ezt mint szemtanu mondom, rongyos gomboscipőben vágta neki a hegyi háborúnak. A tartalékos tiszteket tényleges bajtársaik kigunyolják, kiváltképpen a köztük levő sok falusi tanítót. Ugy látszik, hogy magában Romániában is csak az első korosztály negyven gyalogosezredét tekintik teljes létszámúnak, a másodikat még kevésbé, a harmadikat egyáltalán nem. Ha valahol három fogoly oláh tiszt együtt van, bizonyos, hogy komoly nézeteltérésre kerül a sor. A legénység körében az oly nagy számban levő oláh zsidónak igen kevés kedve van meghalni a hazáért, a mely még az állampolgárságot sem adja meg neki.

Ezzel a hadsereggel a középponti hatalmaknak legjobb s a harcban kitünően edzett oszlopai állanak szemben.

Az ötödik magyar hadikölcsön. Az ötödik magyar hadikölcsön kibocsátására vonatkozó munkálatok már folyamatban vannak és mint értesülünk, a hadikölcsön nyilvános aláírása közvetlen az osztrák kölcsön nyilvános aláírásának megkezdése után, valószínűen november első felében fog megtörténni. A pénzügyminiszter ezuttal is járadékkötvényeket és pénztárjegyeket fog kibocsátani. A járadék típusa, valamint a kibocsátási feltételek minden részlete még nincs megállapítva. Bankkörökben azonban azt beszélnek, hogy ezuttal valószínűen új típus kerül kibocsátásra. A kamatláb és a kibocsátási árfolyam valószínűleg a régi marad. Minthogy jelenleg ismét igen nagy tőkék vannak felhalmozva a pénzügyintézeteknél és a hadi helyzet is kedvező, kétségtelennek tartják, hogy az ötödik kibocsátás is nagy sikerrel fog járni és az eredmény nem fog az eddigiek mögött maradni.

Új magyar nemes. A hivatalos lap mai száma közli: A király *Labán Lajos dr.-nak*, a nagyváradi királyi ítélőtábla elnökének, valamint törvényes utódainak, a bírói pályán szerzett érdemei elismerésül, a magyar nemességet „*Váratjai*” előnévvel díjmentesen adományozta.

Külföldi vita a német parlamentben.

(Nem beszélnek a buvárhajókról.)

— Távirati tudósítás. —

Berlin. A birodalmi gyűlésen Bassermann előadó kijelentette, hogy a külpolitikai bizalmas tanácskozásokon megvitatták az oláh háború előzményeit, kihatását a hadműveletekre, tárgyalták Görögország sorsát az entente erőszakoskodásaival szemben, amidőn is a király csodálatos hősiességet tanúsít. A buvárhajó kérdést megvitatták, katonai, gazdasági, politikai nézőpontokat mérlegeltek, hogy a haza érdekeinek használhassanak, ámde a bizottságban megállapodásra nem juthattak. A bizottság lemondott a határozathozatalról. A birodalmi gyűlésnek javasolják, hogy a buvárhajó háború megvitatásától tekintsenek el. Kényes kérdés és árthat a haza ügyének, s viszont az ügy kimerítő tárgyalása nélkül tájékozódást

szerezni, döntést elérni nem lehet. Bámulattal, hálaérzettel gondolnak a hadseregre és a flottára. Az új hadikölesön bizonyítja, hogy az egész nép egységesen sorakozik és bizik a végső győzelemben.

Bassermann után Spahn hangsúlyozza a kitartást, amely előbb-utóbb győzelemre fog vezetni.

Scheidemann hangoztatja, hogy a politikusoknak a hadvezérektől függetlenül kellene irányítani a hadviselést. Reméli, hogy ellenfeleinknél győzni fog a belátás. A haza védelme a legfőbb célunk. Ebben nem ingadozunk. Hangsúlyozza, hogy ami francia, franciának, ami belga, belgának, ami német, németnek kell maradnia. Ilyen alapon kell megkötni az elkövetkezendő békét.

Végső leszámolás a tengeren.

(Távirati tudósítás.)

Luganó. A Secolo jelenti Londonból: A német buvárhajók működése nagy rémületet idézett elő. A hajótársaságok a hajójáratokat beszüntették, az Óceán forgalom legalább néhány napra teljesen szünetel, mivel úgy vélik, hogy a „Deutschland”- és „Bremen”- típusu tengeralattjárókat építettek hadicélokra. Angol körök mindent megkísérelnek, hogy az Uniót Németország ellen felhecceljék. Nincsen kizárva, hogy az entente és az Unió között ellentétek támadnak.

Berlin. A Kölnische Zeitung írja: A buvárhajók már régen elérték a mostanihoz hasonló teljesítményeket, de további teljesítményeik alapos, nagyszabású leszámolást fog jelenteni Angliával szemben.

Washington. A Reuter-ügynökség jelenti: Polk külügyminiszteri tanácsos közölte, hogy az Unió nem fogadta el az entente hatalmak ama követelését, hogy a semlegesek megtagadják a tengeralattjáróknak kikötői igénybevételét akár kereskedelmi, akár hadihajók legyenek.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: A német tengeralattjáróknak amerikai vizeken való működéséről jelentik: A hajók egyetlen kereskedelmi hajót sem súlyosítottak el előzetes figyelmeztetés nélkül. Továbbá, hogy a német tengeralattjáróknak jogukban áll a kiskereskedelmi hajókat folytatni mindenütt a nyílt tengeren. A semleges államok felségjogait tiszteletben tartják, blokádrol tehát nem lehet szó, mivel eskis elengedhetetlen, avagy dugáruval megrakott hajókat tartóztatnak fel, már pedig a blokád lényege minden hajót, amely kifut, avagy beérkezik, lobogójára és rakományára való tekintet nélkül feltartóztatni.

London. A Morningpost newyorki jelentése szerint a Strathdene gőzös kapitánya, aki a Newyork nevű teherszállító gőzösről érkezett ide, azt mondja, hogy csak akkor vette észre a tengeralattjárót, mikor reggel hat órakor a lövedékek az ő hajója közelében csaptak le. A gőzösről elég időt hagytak, hogy a cső-

nakokra szálljon. A kapitány elmondta, hogy a Kingstonian nevű angol gőzös elsüllyedését is jelentették. Ennek a hajónak a személyzete is elég időt kapott a csónakokba szállásra. A menekülők elbeszéléseiből kiderül, hogy a támadásokban legalább is két tengeralattjáró vett részt, némelyek szerint pedig öt tengeralattjáró operál az amerikai partok közelében.

Newyork. Lansing államtitkár Longbeachba, Wilsonhoz való elutazása előtt Gerard berlini követtel, majd House ezredessel, Wilson bizalmas tanácsadójával tárgyalt.

Rotterdam. Wilson elnök Omahában beszédet mondott, amelyben az Egyesült-Államok harckésztségét hangoztatta, de kijelentette, hogy az Unió csak jogos és kényszerítő okból hagyja el semlegességét. Amerika eddig nem vett részt a háborúban, de nem, mintha nem volna érdekelt, vagy mintha a háború kimenetele közömbös volna reá nézve, hanem azért, mert külön szerepet tartogat a maga számára. Az európai konfliktus eredete még mindig nem világos s nem tisztázottak még a céljai sem. Ha Amerika beavatkoznék a háborúba, tudnia kell, hogy miért teszi. Amerika kész arra, hogy háborút viseljen, de várnia kell, míg olyasvalamit lát, amelyért érdemes harcolni.

Tisza István gróf a királynál. Bécsből táviratozzák: Tisza István gróf miniszterelnök ma reggel a királyhidai személyvonattal ideérkezett és a bankgassei Magyar Házban szállott meg. Érkezése után Roszner Ervin báró, őfelsége személye körüli miniszterrel értekezett, majd Schönbrunnba ment, ahol a királynak, aki kihallgatáson fogadta, folyó ügyekről tett jelentést.

Be kell váltani a nikkelt husz filléresket. Tekintettel arra, hogy vége felé közeledik az a határidő, amikor a nikkelt huszfilléresnek a magánforgalomban fizetesképpen még elfogadhatók és így a közönségre a nikkeltérmekek visszatartásából esetleg kár származhatik, másrészt figyelembe véve azt is, hogy a nikkeltérmekek minél gyorsabb kicseréléséhez az államnak más fontos érdekei is fűződnek, felhívja a polgármester a város közönségét, hogy a nikkeltől készült huszfilléres váltópénzek visszatartásától saját érdekében tartózkodjék.

Fogdából megszökött cigányok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A lapokban mindennap felbukkan egy hír, amely véresen illusztrálja, hogy a cigánykérdés még mindig megoldatlan. Önkéntelenül is azt kérdezzük, hogyan lehetséges ez? Mikor akarják megoldani az arra hivatottak, ha most nem, amidőn a kivételes törvények szinte korlátlan hatalommal ruházzák fel a törvények alkalmazóit.

E kérdés szabályozására és végleges rendezésére keresve sem kínálkozik jobb alkalom, mint a mostani romboló és építő idő. Tabularasét kell csinálni a kérdésben, félre tenni minden félrendszabályt s a kóborló, zabolátlan indulatu, veszélyes népet megfékezni. Nincs többé helye a filantrópiának ott, ahol bebizonyosodott, hogy minden szeretet és jóakarattal hiábavaló. Vassal és vasakarattal kell gyökereiben megragadni a kérdést s a „török-szakadélt” minden vonalon keresztül vinni. Ki kelmetezni a cigányfékelyt a nemzet testéből, még ha eleven husba vág is az operáló kés, mert ha most nem sikerül a gyógyítás, akkor soha.

Elvégre — Oláhországot kivéve — egyetlen európai status se tűrte és tűrné a népiszonyatosságait. Azt pedig csak nem akarjuk, hogy Oláhország legyen a mintaképünk. Vér, gyilkosság, lopás, kegyetlenkedés jelzi a cigányok útját: ezt az utat most végig kell seperi vasfogó seprővel.

A belügyminisztérium ugyan kiadott a háború folyamán egy rendeletet, hogy minden község telepítse le az ott tartózkodó cigányokat. De a papiros-intézkedésnek, amint a következmények mutatják, semmi eredménye nem lett. A cigányok vigan kóborolnak tovább is, lopnak, csalnak, gyilkolnak s veszélyeztetik a közbiztonságot mindenfelé.

Tegnap Gáiban fogtak össze egy kóbor cigánybandát. Arad környékén garázdálkodott ez, midőn a gáji rendőrkapitányság neszét vette a dolognak. Rögtön mozgósította a rendőrséghez beosztott csendőröket, akik hamarosan össze is szedték a — cigányasszonyokat. A férfi nép ugyanis megneszelte a csendőrök jövetelét s idő előtt elillant. Az asszonyokat bevitték a gáji rendőrség börtönébe. Mielőtt lezárták volna, megmotozták őket s 2—3000 koronára értékelhető lopott anyagot találtak náluk: arany és ezüst tárgyakat, selyemruhákat, selyemkendőket stb. Ezenkívül egy néhány száz korona készpénzt. A csendőrség megállapította, hogy a cigányok a dolgokat Faketről s más Arad vidéki községből lopták.

A cigányasszonyokat természetesen lezárták. Ma reggel azonban, midőn kihallgatásra akarták őket vinni, nagy meglepetés várta a börtönajtót felnyitó gáji rendőrt. A cigányasszonyok eltűntek. El — mint a kámfor, vagy mint a patkányok. Mert éjjel kiásták a fal alatt a földet s a föld alatti esaternán ott hagyták a rendőrséget a büntetvényekkel együtt.

Amint a gáji kapitányság vezetője mondja: rövid idő alatt együtt lesznek ismét, de a gáji eset mégis ékes bizonyosság a nép fékezhetetlen és közveszélyes természetére nézve.

A gáji eset még a szelidebb fajtából való, de az ország minden részéből újra felhangzó panasz végre is meggyőzheti a belügyi kormányt, hogy elérkezettünk a tizenkettedik órához, ha csak azt nem akarjuk, hogy újabb dalmosi esetekkel szaporodjék a magyar közigazgatás cigány-kronikája.

LEGUJABB.

Erkezett reggel fél 4 órakor.

Amerika türi a német buvárhajókat.

Basel. A kanadai kormány eltilkolja a buvárhajók működését. A tengeralattiak tevékenysége ellen Washingtonban és a többi semlegeseknél tiltakozást jelentett be.

Berlin. A Kölnische Zeitung Washingtonból jelenti: A Stefano gőzöst nem torpedózták meg, hanem miután utasai és legénysége elmenekült, három német matróz elsüllyesztette. Diplomáciai körökben a helyzetet kedvezően ítélik meg, mivel a németek a hadijogot, valamint az Unionak tett ígéreteket mindenképen betartják.

Berlin. A Frankfurter Zeitung Newyorkból jelenti: Dacára az entente nyomásnak Wilson nem akar a bu-

várhajó kérdéssel foglalkozni. A lapok hangoztatják, hogy a háboru kitörésekor el kellett volna távolítani az angol hadihajókat az amerikai kikötők közeléből s úgy vélik, Wilson válaszlásának esélyei miatt nem akar a buvárhajókérdéssel foglalkozni.

London. A kormánybizottság memorandumban kifejtette, hogy a hadseregnek és municiógyártásnak újabb egy, vagy két millió emberre van szüksége.

Berlin. Szeptember 30-ika és október 5-iki időközben egy német buvárhajó a csatornába öt ellenséges, illetőleg dugarut szállító semleges hajót süllyesztett el 5575 tonna tartalommal.

is megmutatta, hogy a jó színész előtt nincs rossz szerep a kabintalakitást tud csinálni akkor is, ha egy egész estén csak öt percet jelenik meg a közönség előtt. *Rozsnyói Ilonka* pedig egy ház mesterné élethő ábrázolásáért kapott tapsokat. Az operett rendezése: *Polgár Sándor* érdeme.

A darabhoz új díszleteket is csináltatott a színház vezetősége. Végül minden dícséret megilleti *Gellért Pál* karmestert. Az 6 bemutatkozása voltaképpen ma történt meg. Ma ismertük meg, hogy mennyire intelligens, tudatos és komoly zenész. Nem hatásvadászó dirigens, de a zenekar mindig „a kezében van”. S ezzel a zenekarral ma *Schubert* zenéjének minden csipkefinom tónusát vissza tudta adni. Z. A.

A színház hírei. *Három a kislány.* Oriási siker. Minden ízében forró, meleg estéje volt a társulatnak. Holnap még *Horváth Mici* játssza a *Médikót*, pénteken Z. Váradi *Margit*. A többi szereplők maradnak. *Előkészületben:* A névtelen asszony, a Magyar Színház szenzációs színműve, melyből naponta folynak a próbák. — *Tökéletes asszony és a Gésák* operett reprizek, teljesen új betanulással. A legközelebbi operett újdonság lesz a *Csoda esők*, a Király Színház óriási sikert aratott operettje. *Irta Leon Viktor*, zenéjét szerzette *Strausz Oszkár*. A *Csoda esők*-ban részt vesz az egész személyzet.

* *Amerikai dráma premierje az Apollóban.* Szenzációs erejével hatott a mozibajáró publikumra az Apolló-színház ma bemutatott újdonsága: *A sors embere*. A nem mindennapi amerikai film az első pillanattól kezdve megfogja az érdeklődést és imponáló erővel köti le a figyelmet. *Robert Warwick* játssza „a sors emberét”. Már a bemutatkozásnál hatalmas taps köszöntötte ezt az új amerikai moziszínészt, a ki — mint a jelek mutatják — a jövő évad egyik legnépszerűbb starja lesz a filmen. „A sors embere” mindenestre nem szorult rá, hogy túlzó dícsérettel esábitsák a közönséget megnézésére, mert része van a legjobb reklámban: az eleven reklámban. Ez a film ugyanis nemcsak a fantáziát ragadja magával eddig ismeretlen világokba, de a szívek mélyébe is belopódzik és a lélek legrejtettebb érzéseit foglalkoztatja. Még csütörtökön vetíti az Apolló *A sors emberét* új hadiképekkel együtt 3

* *Királyidilliek.* Egy magyar művészszel *Antalfy Sándorral* és egy kiváló német szubrettel *Resl Oriával* minden várakozást felülmuló bájos vigjátékot láttunk tegnap a színházban. *Illirya királynőjének* szereime nagyon elmondva ebben a képben, a mely minden egyes részében mintegy frappirozza a közönséget, mert közvetlen, kedves és nem mindennapi ötletességgel dolgozza fel a cselekményt. A rendezés elsőrangú és pompás, a szereplők kiváló művészek. A kép minden jelenése újszerű meglepetéseket hoz és a tréfás beállítások valóságos kincsesbányája. Finom gracióz filmvigjáték ez, a mely nem sérti a jó ízlést és mégis elejétől végig mulattató. A vigjáték mellett egy elsőrangú dráma szerepel még a műsoron, melyből elég annyit megmondanunk, hogy a főszerepet *Hauny Weisse* játssza. *Homuculus*. A mai élet problémáinak megfilmesített mesterműve, a mely Berlinbe, Drezdában és Bécsbe eddig nem ismert arányú sikert aratott, legközelebb az Urániában. 5

* *Az Aradi Tükör legújabb száma* ma, csütörtökön jelenik meg a szokásos érdekes és változatos tartalommal. A város legaktuálisabb kérdéseiről esik szó az Aradi Tükör legújabb számában, amely a dohánytőzsdékben és papírkereskedésekben kapható. Egyes szám ára 24 fillér.

* *Psilander az Apollóban.* A mozikedvelő publikum nagy érdeklődéssel várja *Psilander* pénteki fellépését. Már is rengeteg előjegyzés történt a számozott helyekre. 8

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Csütörtökön: 3 kis lány.

Pénteken: 3 a kis lány.

Szombaton: 3 a kis lány.

Három a kis lány.

Operette 3 felvonásban. Szövegét írták *Willner* és *Reichert*. Fordította: *Harsányi Zsolt*. Zenéjét *Schubert* műveiből összeállította: *Berte Henrik*.

— Bemutató előadás. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Nyári este, kisvárosi csönd, amelyet láthatatlan pillangók röpte szel át: ... valahol muzsikálnak. Egy fehér függönyös, zöld zsals kis házban zongora s a kertben a mályvák és violák között egy szenvedő szív halgatja ... A szilvafák alatt két mohó és forró ajk talált egymásra s a szívük, mint két kis összehangolt orchester nászindulót ver a virágszagu éjszakában. A napraforgók sárga tányérjaira rá-süt a hold s a sugarai úgy feszülnek meg azon, mint a hárfa hurjai, a melyen ujjongó dallamokat vernek ki az arra szálló sóhajok ...

Ez a Schubert zenéje.

Csodás zenei intuíció szülöttei. Finomak e dalok, mint a tapintás alatt elomló selyem szövetek, lágyak, mint a nászágyak pehely vánkossai, édesek, mint a méz s a hangjegyeken köny ragyog, mint a pacsirta szárnyán a reggeli harmat. Olyanok e dalok, mint egy szenvedő lány csukott ajka: szótalanul is ékesen beszélnek.

A Schubert-dalokhoz nem kell szöveg: az igaz érzésekre úgy nincs találó szó. Öröm és szenvedés, imádság és álom, mind ott élnek e csodás színű hangokban, melyeknek magassága eléri a futó felhőket s mélysége az emberi szívek örvényeit. Költő legyen, ki e dalokhoz szöveget ír; költő, akinek lelke röpülni tud a dallamok könnyű szárnyain, mert máskülönb minden szó, amit fölöslegesen akasztottak a szárnyas kis kottafejekre, lehúzzák azokat az étheri tisztaságból a profán földre.

Ehez a zenéhez nagy merészség volt szöveget csinálni. A gyöngyszemek nem akkor fénylenek a legszebben, ha rakásra gyűjtik őket, hanem ha finom ezüst szálon csak egy ragyog, magánosan egy halvány asszony selyem bőre felett. A feltűzött gyöngyök csak értékek, de a szépség illatát csak a magánosan álló királyi gyöngy leheli.

Ez a Schubert-dalok élete. Ha egy dal egy kedves ajkáról, a szívverés harmatát

viszi szárnyain, de sok-sok dal egymás mellett olyan, mintha egy ajkról több imádság keresné az utat a magasság felé. Pedig egy sóhaj is megtalálja.

Ugy érzem: elhibázott gondolat volt a Schubert gyöngyöket foglalatba tenni, a Schubert-dalokhoz szindarabot írni. Pedig ez a darab nem rossz. Kedves, megható és lebilincselő. De nem költő írta, nem Schubert zsenijének méltó társa. Egy szinpadl rontinier, aki tudja, mit cselekszik s a közönség ízlését is ismeri. Egy dolgot különösen javára kell írunk: nem bilentette meg túlságosan a dalok primitív romantikáját s amennyire tudott, alkalmazkodott a melódiák hangulatához.

Az előadás nagyon jó volt.

Az aradi színház erőinek legjavát küldte a nagy feladat elé és pedig teljes sikerrel. Régen láttunk itt olyan külsőleg és belsőleg egyaránt értékes operette előadást. Médi dalait *Horváth Mici* énekelte olyan meleg és bensőséges érzéssel, amilyennel nagy művésznők is csak ritka kivételes alkalmakkor jutalmazták meg a közönségüket. A Schubert dalok úgy „beanfektettek a hangjában”, hogy csegett-bongott minden áriája, mint az üvegharang. Szebben és tisztábban nem énekel Aradon soha, mint a mai estén s játékában is annyi finom vonást tudtunk felfedezni, mint még soha. *Schubert* alakját *Róna Dezső* hozta közel a szívünkhöz. Egy felszeg, álmodó költő könyes szerelmét az ő kellemes, meleg hangja tolmácsolta. Örömeinek ujjongását, csalódásának fájdalmát, lemondásának bánatos hangjait szivdobogva sóhajtottuk vissza. Tökéletes zenei tudással érezte a melabus dallamok hangulatát s illúziót tudott kelteni a játékaival. A két kis *Tschöll-leányt*: *Edit* és *Hedit Kietfer* *Lujza* és *Blidar* *Vali* játszották. Mindkettőjük játékát precizitás, finom báj jellemezte. *Biedermeyeres* kosztümjökben mind a három leány olyan volt, mint elefántcsontra festett régi miniatűr arcképek: szépek, divatosak és regényesek. *Tschöll* papa alakját *Várnai* rajzolta meg művészién. Jóízű humor és kedves melankholia keveréke volt az ő örömapája, aki meglepetést is szerzett az ő hálás közönségének: *Benkőnével* előadott hangulatos dalával. *Schobert* báró alakját *Járai Sándor* tette rokonszenvenné. Szépen énekel, jókedvvel játszott s izlésesen táncolt. *Járai Böske* *Grisi Lucia* szerepében emelkedett egy újabb siker lendületével ismét magasabbra. Játéka, éneke egyaránt tetszést aratott. Szép toalettje külön megemlítést érdemel. Apró szerepeikben gondos játékkal járultak az est sikeréhez *Delli*, *Kertész*, *Kiss Miklós*, *Herold* és *Polgár Béla*. Gyöző pár szavas szerepében

Gyulafehérváron

oláh koronázás készült.

(Jogot és földet ígért Bratianu a hadbavonulóknak.)

— Távirati tudósítás. —

Históriai nevezetességű nyilatkozatot tett ma délután az Aradi Közlöny munkatársa előtt Várfalvi Mór dr. tüzérkadett, aki sérült állapotban került az erdélyi harcokról az aradi Lyceum kórházba. Várfalvi dr. szemtanúja volt a román hadüzenet előtti és közvetlen utána történt izgalmas és történeti érdekességű eseményeknek, amelyek az utóbbi napokban is rendkívül sokat szerepelt Vöröstorony szoros környékén történtek. Várfalvi dr. ugyanis Vöröstorony vasuti állomás vasutbiztosító osztályán teljesített szolgálatot augusztus 27-én, a román hadüzenet napján. Megfigyeléseiről és tapasztalatairól számos olyan tényt mondott el az Aradi Közlöny munkatársának, amely tudomásunk szerint még nem került nyilvánosságra.

— A hadüzenet napján, délelőtt fél 11 órakor — kezdte elbeszélését Várfalvi Mór dr. — nem érkezett meg az ugynevezett fűrdővonat, amely rendszerint Vizakna felé szokta a vendégeket szállítani. A vonatnak Cainenni romániai város felől kellett volna befutni és azért telefonáltam Cainennibe és azt kérdeztem, bejött-e már oda a vonat? A román vasuti tisztviselő azt válaszolta, hogy be fog jönni, de csak jóval később az érkezési időnél, mert Romániában vasuti szerencsétlenség történt? A későbbi események megmutatták, hogy ez a legperfidebb hazugság volt, mert vasuti szerencsétlenség nem történt, hanem Romániában már ekkor nyilvánvaló volt a hadüzenet és nem akarták a román vonatot magyar területre továbbítani, nehogy a szerelvény nálunk maradjon. Délután szintén kellett volna egy vonatnak érkezni Romániából, amelyet tőlünk délután 6 órakor szoktak elindítani. Telefonáltam Brassóba és megkérdeztem, vajon bejött-e már a bukaresti vonat? Az volt a válasz, hogy igen, sőt már ki is engedték Brassóból. A a vonat amelynek, este 8 órakor kellett volna Cainenniből elindulni és Vöröstoronyra érkezni, szintén nem futott be. Ez már gyanus volt előttem és azonnal telefonáltam Nagyszébenbe illetékes helyre, hogy mit csináljunk? Azta választ kaptam, hogy várjak. Én azonban saját felelősségemre kiküldöttem 2 járót: az egyiket a sínek irányában, a másikat pedig a hegyek felé. Az egyik járór este 9 órakor jött vissza azzal a hírral, hogy lövéseket hallott. Ekkor ismét telefonáltam Nagyszébenbe, hogy mittevé legyek, azonban ismét azt a választ kaptam, hogy maradjak nyugodtan. Néhány perccel 9 óra után bejött hozzám a járási őrmester és izgatottan jelentette, hogy a csendőrjeit elfogták a románok, saját szemem látására lamészározták. Ezt természetesen azonnal jelentettem illetékes helyen és hozzáfűztem ama véleményemet, hogy lehetetlen tovább tétlenül nézni az eseményeket. Ekkor parancsot kaptam, hogy a legfontosabb iratokat, valamint a chiffre kulcsot egéssem el. Összegyűjtöttem 23 emberemet, hogy ezzel feltartóztassam a határ közelében felvonuló román csapatokat. Ez szerencsére sikerült is és reggel 8 óráig nem tudták átlépni az oláh határt. 28-án reggel el kellett hagynunk Vöröstorony községet. El kell mondanom, hogy 20 perccel az indulásunk előtt küldte a politikai hatóság azt a parancsot, hogy az állami értékeket helyezzük biztonságba. Amennyire a rövid idő megengedte,

természetesen eleget tettünk a kívánságnak, mindenesetre azonban különösképp találtuk, hogy csak néhány pernyi időt szabott erre a fontos munkára a polgári politikai hatóság. Korányi Ernő vámhivatali főnök jó viszonyt tartott fenn a romániai határtisztviselőkkel és kevéssel a hadüzenet előtt megkérdezte tőlük: igaz-e, hogy a háború küszöbön van és a vonatok elmaradása ezzel függ össze? Az oláh hivatalnokok azonban kétszínű módon viselkedtek és kétségben hagytak bennünket. Szemere Emil vámfőnök és Lányi vámtiszt gyorsan összeszedte az utolsó percben a polgári lakosság legnagyobb részét és a szó teljes értelmében golyózáporban rakták fel őket a vonatra. Közvetlenül a vonat indulásakor felfejlődtek a kaposvári 44-ik gyalogezred katonái, hogy megvédelmezzék a lakosság egy részét és fontos okmányokat és értékeket szállító, indulásra kész vonatot. A vonatba fejlődött 44-es bakák között helyet foglalt számos magyar polgár, pénzügyőr és vasutas, akik katonák módjára harcoltak a betolakodott oláh csapatokkal. Az állomásról Kocsis vasuti ellenőr elindította az ott tartózkodó páncélvontatot, mert meg akarta tudni, hogy mi történik a vonalon? Sajnos csak az első számú őrházig juthatott, mert tovább már el volt vágva az útja. Az ott leselkedő oláh csapatok elfogták őt is, valamint a páncélvontatban ülő többi személyeket. Mivel ő polgári ruhában volt, kémnek tartották és a becsstelen oláhok felkoncolták.

— Én két szekérre rakattam fel titkos iratainkat és a fülön át megindultunk Nagyszében felé, miközben az oláhok szakadatlanul tüzeltek ránk. Az időközben Vöröstoronyra és Sellebergbe bevonult oláhok összefogdosták az ott maradt magyar és szász lakosságot és nagy részét megcsenkitették. Erdekes, hogy az ide bevonuló román század szintén a 44-ik számot viselte és ez került legelőször szembe a mi 44-es bakáinkkal. Az oláhok ismeretlen okokból megtudták, hogy a kaposvári 44-ek állanak velük szemben és ezért így kiáltottak át:

— Ne löjjetek ránk, mert mi is 44-ek vagyunk.

— Természetesen a mi derék somogyi bakáink nem sokat hederítettek erre a barátságos felhívásra, hanem teljes erővel rontottak az oláh századra és közülük néhányat elfogtak, a legtöbbet azonban lekasabolták.

Az elfogott román katonák kijelentették, hogy nem szívesen jöttek ellenünk, azonban vezéreik azzal biztatták őket, hogy nem kerülnek szembe ellenséggel és Gyulafehérvárig meg sem kell állniok. Gyulafehérváron meg fogják koronázni Ferálnándot „Nagyrománia királyává” és akkor mi szegény oláhországi parasztoi is jogot és földet kapunk, mert otthon sem jogunk, sem földünk nincs.

Az oláh foglyok különben a legnagyobb őszinteséggel és teljes szívvel szidalmazták Také Jonescut és társait. Azt mondták, hogy az országosalók zsebrevágták a milliokat, a szegény román paraszti pedig miattuk vérezhet semmiért.

— Az oláhok alatomosságát és álnokságát, amellyel mindenáron el akarták titkolni előlünk a készülő háborút, mi sem bizonyítja jobban, minthogy közvetlenül a hadüzenet előtt való napon gabonát küldtek át hozzánk. 27-én délután táviratot küldtünk Cainennibe, hogy a gyanus jelek felől tájékozódjunk, azonban a románok nem adták választ.

— Végül meg kell említenem azoknak a személyeknek a nevet, akik valóban a legnagyobb önfeláldozással teljesítették kötelességüket egészen a legutolsó pillanatokig. Ezek többek között: Zacharis Lukácsné és Deák Katalin postaalkalmazottak, akik a vöröstoronyi postahivatalban golyózápor közepette is elvégezték feladatukat. Hasonlóképpen dícséret illeti Schultz Adám vöröstoronyi vasuti állomásfőnököt, Kolgyessy Mihály dr. és Hirsch József tüzérőnkénteseket, akik a fontos állami értékek és katonai iratok elszállítása alkalmával életük kockáztatásával oldották meg nehéz feladatukat.

Uj olasz offenziva Triesztért

— Távirati tudósítás. —

Bern. A Temps tudósítója a következőket írja az olasz harcokról:

— A Karsztón beállt rossz idő nagyon becses szövetséges Ausztria-Magyarország hadseregének, mert megfosztotta az olasz hadsereget azoktól az eredményektől, melyeket a szeptember 14-től 17-ig terjedő támadásoktól vártak. Ha a Karsztón esik az eső, az egész fensik apró tavakká, mocsarakká és rohanó hegyi patakokká válik. El lehet mondani, hogy ez a Karszt-vidék a világ legnehezebb harctere.

Az olaszok a természet által támasztott akadályok ellenére is új offenzívát készítettek elő a Karszt ellen, vagyis a San Grado di Merna magaslataitól a Veliki erdős szakadékaik keresztül, egészen a Monfalconetól keletre eső magaslatokig. Ez a hadállás, amely a Wippachtól a tengerig terjed, a trieszti utat védi.

Időközben azonban az osztrák-magyar csapatok sem pihentek és a katonák a szigorú fegyelem mellett hihetetlen munkát vittek véghez. Rendkívül megerősítették hadállásaikat, ami kiderült a szeptember közepén lefolyt harcok alatt is, amikor Boroevics hadserege makacs ellentállást tanúsított a védőművek tökéletessége folytán. Ellenállásuknál nagy szolgálatot tettek nagyszámú gépfegyverek és ágyuk. Az ellenség a Karsztban minden talpalatnyi földet ismer és a természetes védelmét is ügyesen felhasználva, valóságos kis várakat emel géppuskáknak, úgy, hogy az olaszok rohamra indulva, minden oldalról golyózáporral voltak kitéve.

A most megindult új offenzívában ugyancsak ezeknek az erős védőműveknek leküzdésével kell számolnia a harmadik olasz hadseregnek és minden egyes ilyen géppuska-várat veres veszteségek árán kell megvívniok. Az olasz hadvezetőség el van rá készülve, hogy minden lépésnyi területet csak nagy harcok árán bír megszerezni.

Hindenburg Macedóniában.

— Távirati tudósítás. —

Bern. A *Journal de Genève*, amely entente-barátságáról ismeretes, érdekes és komoly cikkben tárgyalja azt a kérdést, vajjon a Balkán elsőrendű, vagy pedig másodrendű fontossággal bíró harctér-e. Nem érti, hogy miért hangoztatják folyton, hogy a döntés csakis a nyugati, vagy az orosz fronton történhetik.

Ha ez így lenne, akkor miért küldte volna a császár Mackensent a Dobrudzsába, miért vezeti Falkenhayn az erdélyi hadműveleteket és miért tartózkodik Hindenburg jelenleg Macedóniában? Azért, mivel a Balkán most a legnagyobb fontossággal bíró harctér a központi hatalmak nagy koncepcióju terve miatt.

Ha egyszer nemcsak katonai, de gazdasági kötelek is szorosan egymáshoz fogják fűzni Ausztria-Magyarországot, Németországot, Bulgáriát és Törökországot, akkor Középeurópa hatalma Hamburgtól a Perzsa-öböl fog terjedni és ennek az óriási vonalnak egyik fő útőere a bagdadi vasút lesz. Ez a szövetség, tekintetbe véve katonait és mindenféle kiapadhatatlan segítőforrásait, olyan óriás hatalom lesz, amelynek a kontinens többi országa, még ha egy ligába tömörül is, nem képes ellenállni.

Még abban az esetben sem lenne összezúzva ez az óriás terv, ha Németországot legyőznék a francia és orosz frontokon, mert a központi hatalmak még mindig kőthetnének egy ugynevezett fehér békát, amelytől a hadviselő felek vezető férjiai talán nem is idegenkednek. Másképp állana a dolog, ha a román intervenció gyümölcsöket hozott volna. Szerbia föltámasztásával, Bulgária földarabolá-

sával és a török birodalom megsemmisítésével vége lett volna ennek a hatalmas eszmének. Most már megértheti az entente, hogy miért nem tekinti Németország másodrendű harctérnek a román és a macedón frontokat és miért küldötte oda legkiválóbb tábornokait.

A román jelelésekből világosan kitűnik, hogy a dolgok eddig nem úgy folynak a Dobrudzsában és Erdélyben, mint ahogyan a bukaresti kabinet elképzelte. Eltölgatlan ítélettel vizsgálva a helyzetet, megállapíthatjuk, hogy Románia a legnagyobb veszedelemben forog.

Egy kiváló román politikai személyiség szerint Bratianu kénytelen volt a megállapított dátumnál korábban megkezdeni a háborút, hogy ezzel a bukovinai román határon levő orosz legszélső balszárnyat megmentse a bekerítéstől. Így történt, hogy Románia beállt a küzdők sorába, mielőtt még megérkeztek volna a Bulgária ellen megígért orosz hadoszlopok.

Hervé a románok háborújáról a következőket írja a *Victoire*-ban: Azok, akik a románok dunai átkeléséből azt a hitet merítették, hogy ezzel elvághatják Mackensen elől a visszavonulás útját, keserűen csalódtak. Bár fölnyitná a nagy kudarc a szövetséges vezérek szemét, hogy megláthassák, milyen nagy veszedelem tenyegeti Romániát. Lehet, hogy az ellenség két hét, vagy egy hónap múlva oly nagy hadsereget fog összegyűjteni, amelyvel össze akarja zúzni legújabb ellenfelét. Annyi bizonyos és ebben nem szabad kételkedni, hogy a központi hatalmak és szövetségeseik nagy csapást készítenek elő Romániára és ha ebben kételkednénk, éppen olyan elvakultságról tanuskodnánk, mint amikor 1915-ben nem akartuk észrevenni, mi készül Szérbia ellen.

ezenkívül petróleumot, szappant, gyertyát és más egyebet is. Ékszereket azonban sehol sem találtak.

Ezek után természetesen rögtön megindult a nyomozás az irányban, hogy a házmesterek honnan szereztek a rengeteg fűszeres árut. Wesser Antal, a házmester jelenleg hadbavonult és a harctéren tartózkodik. Fia, Wesser Béla Aradon van és a Ferber Lajos fűszerkereskedő cég segédje. A detektívek felkeresték Ferbert és közölték vele, hogy alkalmazottjának, Wesser Bélának lakásán nagymennyiségű fűszerárut találtak, megkérdezték a nagykereskedőt, vajjon a segéd nem bűnös uton jutott-e ezekhez az árukhoz. Ferber kijelentette a detektíveknek, hogy Wesser Béla árut töle soha nem vásárolt, s ha ezek a fűszeráruk üzletéből kerültek ki, úgy azokat a megmentett fiatalember kedvező alkalmak felhasználásával vihette el a raktárból, ahol igen sokszor volt dolga.

A detektívek ezek után az egész családot a városházára vitték, ahol vallatásra fogták első sorban is a fiatalembert. A segéd a kihallgatás során nyomban megtört, s bevallotta, hogy a talált árut a Ferber-cég raktárból vitte haza, még pedig anyjának felbuztatására. Wesser Antalné azonban tagadja, mintha fiát ő bujtotta volna fel a büncselekmény elkövetésére. Kihallgatták a rendőrségen Wesser Margitot is, aki bevallotta, hogy az ékszereket Deutsch Izidornétól elvette, de azt, hogy máskor is vett volna el ékszereket, tagadta. Kijelentette ezenkívül, hogy a fűszeres áruk származásáról sem tudott semmit, látta, hogy el vannak látva mindennel, de azt gondolta, hogy azokat bátyja

vásárolta. A detektívek a megtalált dolgokat bünyeként lefoglalták, beszállították a bünyügyi osztályra. Ferber Lajos a bűnös kereskedő-segéd ellen lopás címén megtette a feljelentést. A kihallgatások ma délután 6 óráig tartottak, s ezután Berecz Ferenc rendőrkapitány tekintettel arra, hogy a bűnös családnak bejelentett lakása, rendes foglalkozása van, úgy Wessernét, mint fiát és leányát szabadon eresztette. A bünyügyi osztály az iratokat holnap átteszi a királyi ügyészségre.

A kereskedősegédnél talált áruk értéke körülbelül kilencszáz korona.

VAROS ÉS MEGYE.

Rendkívüli városi közgyűlés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város törvényhatósági bizottsága ma délután Kintzig János főispán elnöklésével rendkívüli közgyűlést tartott, amelyet két igen fontos határozat meghozatala tett szükségessé. A háboru folyamán a város házipénztára a folyó kiadások fedezésére az alapokat vette igénybe, s az onnan kapott kölcsönökkel tartotta egyensúlyban pénzkészletét. A kölcsönöket vissza kell fizetni és ezért a tanács félmillió koronás függőkölcsön felvételét határozta el. Az aradi pénzügyhatóságtól beérkezett ajánlatokat a tanács ma délelőtt tartott ülésében vizsgálta át és azt a javaslatot terjesztette a közgyűlés elé, hogy az Aradi Elő Takarékpénztár, az Aradmegyei Takarékpénztár és Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár együttes ajánlatait fogadja el a törvényhatóság, amely szerint a három pénzügyhatóság a félmillió koronát egyenlő részletekben maga közt megosztva, rendelkezésre bocsátja a városnak, azzal a feltétellel, hogy 6 százalékos kamatoztatás mellett 1918 december elsején a kölcsön visszafizetendő. A közgyűlés az ajánlatokat el is fogadta.

Döntenie kellett a törvényhatóságnak a fölött is, hogy a járványkórház mellett építendő megfigyelő állomás létesítésére kiírt versenytárgyaláson beérkezett ajánlatok közül melyiket fogadja el. 117.000 korona kiadás összeg helyett a legkedvezőbb ajánlat szerint is 168.000 koronába kerül az építkezés és mint hogy a belügyminiszteri tárcának terhére történik, felterjesztést kell intézni a törvényhatóságnak azért is, hogy a miniszter a tehertöbbletet is vegye át. A közgyűlés Bayer György ajánlatát fogadta el s minthogy a vállalkozó csak október hó végéig áll szóba a várossal, s közgyűlés a határozat sürgős jóváhagyását is kéri a minisztertől.

Sorrendje az Arad város törvényhatósági bizottsága által 1916 évi október hó 18-án délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 1. Polgármester havi jelentése. 2. Tamás Szida felebbezése kártalanítási ügyben (hozott 22347/1916 számú tanácsi határozat ellen). 3. Bloch H. aradi cégnek az iránti kérelme, hogy papir szállítási kötelezettsége alól felmentessék. 4. Brunner Vilmos szerződéses egység árának telemelesét kéri. 5. Kaltenhuber József és Társainak a kéményseprési és égetési díjaknak telemelesére iránti kérelme. 6. A tiszti ügyészség betérjeszti Brán Györggyel (2) Schönheim Jakabbal és Tirszin Bogolyubnéval megkötött haszonbéri szerződéseket jóváhagyás végett. 7. A tanács előterjesztése Rátky Béla rendőr segédtisztnek 4 heti szabadságidő engedélyezése iránti kérvénye tárgyában. 8. A tanács előterjesztése az I. és IV. kerületben írszedésbe jött törvényhatósági bizottsági tagsági helyeknek választás utján betöltése tárgyában. 9. A m. kir. belügyminiszterium intézkedése, melylyel az ebtartásról szóló szabályrendeletet jóváhagyta.

Egyik bűn leplezi le a másikat.

(Meglepetések egy aradi házkutatásnál.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi rendőrség bünyügyi osztálya egy nagyobb szabású lopás ügyében ma délután fejezte be a nyomozást. Hétfőn délelőtt a rendőrség bünyügyi osztályán Deutsch Izidor aradi ékszerkereskedő felesége feljelentést tett Wesser Margit ellen. Deutsch Izidornak a Minorita palotában ékszerüzlete van és a leány, aki a Weitzer-u. 2. sz. ház házmesterének a leánya, az üzletben, mint takarítónő volt alkalmazva. Hétfőn reggel az ékszerüzletben alkalmazott kiszolgáló kisasszony az üzlet takarítása közben azt vette észre, hogy Wesser Margit valamit hirtelen mozdulattal a zsebébe rejt. A kisasszony figyelmeztette a dologra Deutschné, aki hirtelen a leányhoz lépett, zsebébe nyúlt és két gyűrűt vett onnan ki. Az ékszerész neje telefonon bejelentette az esetet a rendőrségnek, a leány ellen feljelentést tett és kérte, hogy indítsák meg az eljárást, mert valószínű, hogy a leány már előbb is elkövetett kisebb lopásokat az üzletben. Berecz Ferenc rendőrkapitány, a bünyügyi osztály főnöke, detektíveket küldött ki a Weitzer-utcai ház házmester lakására, ahol a detektívek házkutatást tartottak. A házmester lakásában, pincéjében és a lakás mellékhelyiségében rengeteg mennyiségű élelmiszert találtak a detektívek. Hatalmas láda kockacukrot, egész rud szalámit, nagy pakk kávé voltak felhalmozva, különösen a házmester pincéjében. Találtak a detektívek

Csapataink átlépték az oláh határt.

(Predeált megszálltuk. — „Halálos csapás Romániára.”)

— Távirati tudósítás. —

Budapest. Jól informált helyről arról értesül az Aradi Közlöny fővárosi tudósítója, hogy Falkenhayn magyar és német csapatai Brassótól délre elfoglalták a tömösi szorosot és oláh területre nyomták be.

Budapest. Jól értesült helyről kapja az Aradi Közlöny fővárosi tudósítója azt a hírt, hogy csapataink bevonultak Predeálba.

Itt sütötték el a hadizenet napján az alávaló árulók első ízben fegyverüket. Predeálról elinduló utolsó vonat már géppuskatűzetet kapott. Ez a határhely volt az első betörési kapu a galádul és orvul támadó hazug fajzatnak. Ezen át vonulnak most seregeink az oláhok földjére, hogy vigyük a megtorlást és a büntetést a világ legnagyobb és legostobább gazembereinek és Arad város törvényhatósági bizottsága ma délután tartott rendkívüli közgyűlésén Kintzig János főispán az ülés megnyitása után így szólt:

— *Hivatalos helyről nyert értesítés alapján jelentem, hogy csapataink bevonultak Predeálra.*

Dürgő éljenzés fogadta ezt a nagy-jelentőségű örvendetes hírt.

Amsterdam. Londonból jelentik: Anglia és Franciaország követelték Romániától, hogy írja alá azt a meg egyezést, hogy külön békét nem köt. Az oláh koronatanács legközelebb foglalkozik ezzel a kérdéssel. A megoldásig Anglia Románia pénzügyi támogatását nem intézi el.

Genf. Ruosset írja a Petit Journalban: Elég Erdélyből! Kár minden felesleges szóért. Aggodalmas feszültségben várjuk Romániával együtt a nagy következményű döntéseket a hegyszorosokban.

Szófia. Egyelőre még ellenőrizhetetlen hírek szerint a szövetségesek hadvezetőségei elhatározták, hogy az oláhoktól nemesak Dobrudzsza-fronton, hanem valamennyi frontreszen zsákmányolt ágyukat és munióit Bulgáriának engedik át.

Luganó. A Secoló Londonból arról értesül, hogy az angol kormánykörök a legnagyobb aggodalommal vannak Románia helyzete miatt. Attól tartanak, hogy Falkenhayn Erdélyben, Mackensen pedig Dobrudzsában halálos csapásra készülnek Románia ellen.

Szófia. Kedden reggel kilenckor Lompalanka irányából két oláh repülő megkísérelte a Szófiához való eljutást. A fővárost alarmirozták. Szófiától ötven kilométerre a bolgár repülők hihetetlen magasságból megtámadták az oláhokat s elkeseredett légi harcban kényszerítették, hogy visszatérjenek Romániába.

Karlsruhe. A svájci lapok jelentik Pétervárról: Az itteni lapok újabb tudósításokat közölnek az ellenséges repülő támadások megsemmisítő hatásáról Bukarest, valamint környéke ellen. Az ellenséges repülőrajok megtámadták a Bukarest—ploesti és a Bukarest—pidesti stratégiai vonalak vasúti keresztpontjait. Sok bombát dobtak le, úgy, hogy a kár jelentékeny, amit az is mutat, hogy a pionirok százai dolgoznak éjjel és nappal a megromgált vasutvonalak, a tele

fon és táviróvezetékek helyreállításán.

Berlin. A Kölnische Zeitung jelentése szerint a Rjees szemérem veti a románoknak, hogy a rahovoi átkelesnél nem vették figyelembe, hogy harcdezt ellenséggel állanak szemben, melynek Mackensen a vezére, a ki kikényszerítette a dunai átkelest Belgrádnál. Románia a központiakat váratlan hadüzenetével megakartá lepni, de ugylátszik a központiak számítottak a hadüzenetre, hogy a termékeny Romániát elfoglalhassák. Ennek az eredménye, hogy Romániát immár ellenséges betörés fenyegeti.

Berlin. A Vossische Zeitung stockholmi levelezője egy semleges személyiségtől, aki most érkezett Bukarestből, arról értesült, hogy a román főváros teljesen kihaltnak látszik. A kávéházakban és vendéglőkben csak orosz kémek üldögélnek, akik minden elejtett szóért denunciálnak. Már eddig 120 embert állítottak a hadbiróság elé. Az oroszbarátság egyenesen az oroszok gyűlöletvé alakult át, annyira, hogy Sajonokovszky orosz főparancsnok csakis zárt kocsi, rendőri kísérettel járhat. Az orosz haditudósítókat eltiltották a harcterről. A román király, mióta letette a főparancsnoki tiszte, egyáltalában nem látható. Allítólag maga a királynő közbelépésére bírták rá a királyt a lemondásra. Rendkívül nagy a hiány az élelmiszerekben, kémiai anyagokban és minden közszükségleti cikkben. A sebesülteket és a tartalékosok utánpótlását csak éjjel szállítják.

Uri katona a huszár.

(Garay Akos a köztvitéz.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Erdély védelmére keltok a pécsi népfelkelő huszárok és velük a lovaknak szánt teherkoszik egyikében, hat ló és több népfelkelő huszár között tegnap Kolozsvárra érkezett Garay Akos, a kiváló magyar rajzolóművész. Garay Akos ötven éves ember magais, ironja alól ezer számra kerültek ki eddig a gyönyörű huszárok, az ő kedvenc alakjai és most deres fővel, lelógó nagy szürke bajusszal ő is magára vette a huszár attilát és közlegénynek beállott a pécsi huszárok közé, akikkel most az erdélyi frontra jött.

Az öreg huszár Lavotta Rezső konzervatóriumi igazgató vendége volt Kolozsvárt. Az utcán utána néztek a csinos öreg huszárnak, aki feszesen megszalutálta a káplárokat is. Tegnap fölkeresték a vitéz rajzoló. Elmondta, hogy a háboru óta a fronton van, eddig mint harctéri rajzoló teljesített szolgálatot, az oláhok ellen azonban verekedő katonának megy.

— Valamikor, fiatalkoromban huszár káplár voltam — mondja —, de most lemondtam a rangomról s mint közhuszár akarom a háboruból kivezni a magam részét. Mint művészembernek, még az önkéntességi jogot is megadnák nekem, de nekem nem kell, én már a békében és még jobban a háboru óta lelkemmel hozzászoktam a közhuszárokhöz és velük akarok tartani. Minden szép történet, ami századok óta a huszárokról szól, lendülő erejét a közhuszárok lelkéből merítette és már a

legkisebb sarzsi is megrontja a huszárszellem ősi harmóniáját.

— Lelkemmél odanöttem a huszárokhöz, tanulmányoztam őket és rájöttem, hogy a huszár, bármilyen vidékről származik is, egészen más ember, mint a többi. Még most is, amikor a modern háboru kivette a lovat, még most is, amikor bakamódra a lövészárak lakója lett, még most is más, most is különálló, most is a legnemesebb és most is telve van a legkivalóbb harci erényekkel.

— Én már sok harteret megjártam, sokat láttam, sokat hallottam, de a magyar huszárnál külön katonához nem volt még szerencsém. Van a huszárnak íze is, ha ki kell tartani, van hősi lendülete, ha rohamra megy, van türelme, néha nápiján ha koplalni kell, de nincs szava, amely panaszt beszéljen. Azonfelül a huszár lovagias ellenfél: a muszkát, aki felemeli a kezét, azonmód cigarettával kínálja bár nagyon fogadkozik most az oláhok ellen, hogy így meg úgy kiirtja a fajtáját, én tudom, hogy aki oláh katona megadja magát, azt a huszár nem fogja bántani.

— Uri katona a huszár, öcsém — mondja végül a mester — és én azért vagyok büszke erre az egyszerű dolmányra.

Oroszország készül a téli hadjáratra.

— Távirati tudósítás. —

Stockholm. Tréprov orosz közlekedésügyi miniszter szakemberekkel Murman tengerpartján tartózkodott. Napokig tanulmányozták a szállítási lehetőségeket, mivel a bekövetkezendő tél veszélyezteti Oroszországnak munióival való ellátását. Azt tervezik, hogy Svédországon keresztül látják el Oroszországot munióival. Ebben az ügyben legközelebb Stockholmban lépéseket tesznek, amelyek a veszélyesség csiráját hordják magukban.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A hír, hogy az orosz hadvezetőség a román nemzetiségű szucsavai és radautzi kerületet átengedte az oláhoknak, nem felel meg a valóságnak. Csak annyi igaz, hogy az átengedés kérdéséről tárgyalások folynak.

A Baba Ludova mentén a minap elfogtak egy orosz katonát, aki kiképzési idejét, hét hetet, Csernovicban töltötte és szeptember elején került ki a frontra. Ez a csernovici életről és az orosz uralom óta történt eseményekről a következőket mondta:

— Csernovicban teljes a nyugalom. A belváros lakosságát nem zavarják, csak a külvárosokban és a környéken történnek néha-néha összeütközések orosz katonákkal. Ezek azonban sohasem komolyabb jellegűek. Az orosz katonai igazgatás azon van, hogy a városban fentartsa a rendet. Este hét óra után senki sem hagyhatja el lakását. Bár a villamosművek rendszeresen működnek, a város este sötétben van. Nem szabad kivilágítani a lakások utcára nyíló ablakait sem. A villamos vasut rendszeresen közlekedik. A várost valósággal elárasztják az orosz kereskedők, akik a Szökőkút-tér vidékén sátrakat vertek a maguk számára. A menekülő lakásaiban orosz tisztok és tisztviselők családjai laknak. Még nem történt meg, hogy berendezési tárgyakat elszállítottak volna a városból. Napközben a csernoviciak nyugodtan és zavartalanul érintkezhetnek egymással. Érezhető kenyér- és liszthiány van, az árak aránylag nagyok. Egy kilogramm buzaliszt 70 kopekbe kerül, a tojás ára 6 kopek, egy kiló cukorért egy rubelt kérnek. A szegényebb néposztály számára, mely minden

kereseti lehetőségtől elesett, étkezési helyiségeket rendezett be. A rendőrségi szolgálatot legnagyobb részt Oroszlengyelországból való rendőrök látják el. A laktanyákban ujoncokat képeznek ki. Ezekon kívül a városban nincsen katonaság. A főraktár a vasuti állomáson és a Volksgarten-állomáson van, a repülőtér a Herzei-mezőn. A kávéházak közül különösen a Habsburg-kávéházat és a Császár-kávéházat látogatják sűrűn. A lakosság, bár a viszonyok lényegesen jobbak, mint a korábbi inváziók alkalmával, a belvárost nem meri elhagyni. A Volksgarten a legszebb nyári és őszi napok alatt is állandóan üres volt.

Capdebó Géza tábornok temetése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A hadsereg, a város és a vármegye közönregének őszinte, igaz részvéte mellett hantolták el ma délután a felső-temetőben, a pár nappal előbb elhunyt Capdebó Géza nyugalmazott vezérőrnagyot. A végtisztesség adáson impozáns módon nyilatkozott meg a részvét, óriási közönség gyűlt egybe, akiknek soraiban a következő notabilitásokat láttuk: Resch Ferenc altábornagy, állomásparancsnok vezetése alatt az egész helyőrség tisztikara, a város és a vármegye főispánjai Baross Ferenc dr. és Kintzig János. A város képviselőiben Varjassy Lajos polgármester, Lócs Rezső h. polgármester, Angel István dr. főjegyző, Green Nándor főkapitány, a vármegye képviselőiben Dálnoki-Nagy Lajos dr. alispán, Schill József főjegyző és Nachtnébel Gyula árvaszéki elnök, Fábry Sándor az Acsev. vezérigazgatója és Koromzay Frigyes és Szathmáry János igazgatók, Bréda Viktor gróf, Königsegg Fidél gróf, Neuman Dániel báró, Tisch Mór dr., Szemeré Kálmán, Schenk Ferenc pécskai főszolgabíró és még számosan.

Az elhunyt vezérőrnagy temetése katonai pompával ment végbe. A 33. gyalogezred egy fél zászlóalj s a 2/12. tüzérezred egy fél ütege állott föl a temető bejáratánál, míg a temetői halottas ház mögött a 33. gyalogezred házi zenekara. A halottas házat fekete gyász drapériával vonták be, amelyen a barackházi Capdebó-család címere függött. Pompás, déli virágokkal díszített katafalkon helyezték el a nehéz érekkoporsót, amelyre az elhunyt vezérőrnagy kardját és tábornoki esküjét tették. A koporsót az elhunyt legközelebbi hozzátartozói s a megjelent notabilitások állották körül.

Pont három órakor érkezett meg fényes papi segédlettel Monay Ferenc dr. plébános, Minorita házfőnök, aki beszentelt a koporsót. Az egyházi szertartás után Kintzig János főispán mondott bucsuztatót a kaszinó nevében.

— Az Arad városi kaszinó megbizásából, melynek nem igazgatója, hanem figyelmes, előzékeny, mindenkivel egyformán kedves szeretetreméltó derült kedélyű házigazdája volt, — mondotta a főispán — veszek végbucsut a mi szeretett Géza bátyánktól. De úgy érzem, hogy hibát követnék el, ha kiakarnám őt sajátítani egy szűk kör részére és mulasztást követnék el, ha nem vennék tőle végbucsut egész Arad társadalmának nevében, mert hiszen az ő személyét körülvette a város apraja és nagyjának igaz szeretete, tisztelete és nagyrabecsülése.

— A hő, kemény, nézeteiben és felfogásaiban megalkuvást nem tűrő katona, az elegáns, finom stílusú világfi és az igaz megértő, emberszeretettől áthatott, jó ember tulajdonságait oly harmoniában egyesítette vonzó egyéniségében, hogy mindenki megtalálta benne azt, mi szívének leg-

kedvesebb és így az általános szeretetnek, tiszteletnek és megbecsülésnek volt osztályosa.

— A mai vérzivataros világban, mikor a halálnak oly hó aratása van, minden családnak megvan a maga gyásza, minden szívnek az ő kálváriája, a részvétnak egy megértő szava, a fájdalomnak egy igaz könyve csak kiválasztottaknak jut, azoknak, kik szívükhöz közel állottak. Te ezek közül való voltál jó Géza bátyánk, vitéz tábornokunk. A részvét igaz, a fájdalom mélységes benső szavával veszek tőled bucsut, emléked követendő példakép fog szívünkben élni. Isten veled.

A mélyen megható bucsuztató után, a 33. gyalogezred altisztjei vállukra emelték a koporsót s a gyászhintóra helyezték, amely után a katonazenekar Beethoven gyászindulójának hangjai mellett, a temetői sírkertben levő családi kriptához indult meg a menet. A kriptánál a szertartást végző lelkész megegyeszer beszentelte a koporsót, amely után a kirendelt félzászlóalj és féüteg diszlovést adott le. A katonaság a Gotterhalte hangjai mellett tisztelegésre állott föl, mire a koporsót a kriptába helyezték el, ahol azonban csak ideiglenesen marad, mert rövidesen Barackházára viszik s az ottani családi kriptában helyezik örök nyugalomra.

H I R E K. LEGÚJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Orosz hivatalos jelentés. Dobrudzsában meghódított új állásainkat kiürítettük. A Samsun és Sinope feketetengeri kikötőkbe torpedónaszádjaink behatoltak és ötvennyolc vitorlást elsüllyesztettek, a kikötőt lötték és egy bárkát Szebasztopolba vontattak negyven fogollyal.

Szofia. A vezérkar jelentése. Macedonai harc vonal. A Presba tótól a Csernaig gyenge tüzérési tevékenység. A Cserna-könyökben a megszokott ágyutüz, amely Skotsivir falutól északkeletre eső vidéken időnként hevesebbé vált. Újból megszállottuk Bród falut és több éjjeli támadást visszavertünk. A Nidze—Planina lejtőin elűztünk két ellenséges századot, amelyek Dobropoletól nyugatra akartak előnyomulni. A Moglenice völgyben a szokásos tüzérési és aknavető tevékenység. A Vardartól nyugatra ágyutüz és összeütközések Hadsi—Bayr—Imanle falu felé előretolt osztagokkal. Fegyvertüzünk és szuronytámadásaink megsemmisítették két ellenséges századot. A Vardartól keletre a Belasiceplanina partján elvéte ágyulövések. A Struma fronton gyenge járőr tevékenység. Az Egei tenger tájékán ellenséges cirkáló eredménytelenül lötte a Kavallától északra levő magaslatot.

Romániai harc vonal: A Duna mellett Vidinnél gyenge tüzérési tevékenység. Ütegeink hamarosan elhallgattatták az ellenség ágyuit. A dobudzsai harc vonalon a Dobric—Nedjidie vasutvonal mentén nyugalom van. Attól keletre gyenge tüzérési harc. A Fekete tenger partján ellenséges torpedó Mangoliát bombázta.

Hága. A Ruszkoje Slovo munkatársának Venizelosz kijelentette, hogy Görögország jelenlegi helyzete hallatlan katasztrófa előtt áll s csupán csak heroikus elhatározás változtathat helyzetén. Hogyha Görögország az entente oldalára állana, kijelentette, ez esetben csupán akkor vállalkozna kormányalakításra, hogyha a király belátná, hogy eddig rossz tanácsadókra hallgatott.

Zürich. Athénből jelentik: Patrasban a tüntetők Venizelosz villáját szétrombolták. A szaloniki-i eseményekről a fővárosban mitsem tudnak, mivel Athén és Szaloniki között minden összeköttetés megszakadt.

Nem jelentkezhettek katonai szolgálatra a felmentett.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Most folyik a katonai felmentések revideálása. Alapos vizsgálatnak vetik alá azokat az okokat, amelyek a felmentést indokolták tették, és ha a viszonyok változtak, ha a felmentésre nem a Hinterlandban, hanem a fronton van szükség, akkor behívják. Aradról is többen vonultak így be s ma például egy ügyvéd jelentkezett illetékes csapattesténél szolgálatra, mert a honvédelmi miniszter a felmentését megszüntette.

Azonban, akire itthon szükség van, azt még akkor sem hívják be, ha kedves irigyei és jóakarói nem is tudnak belenyugodni abba. A felmentések sok olyan fórumon mennek keresztül, amelyeknek kötelességük a felmentések jogosultságát becsületesen és elfogulatlanul elbírálni és hogy mindezekon felül a felmentések engedélyezésében, mint utolsó fórum maga a honvédelmi, vagy hadügyminisztérium dönt, melynek igazán semmi oka nincs, hogy ne a katonai szempontokat tartsa szem előtt.

Amíg azonban a felmentettek ellenségei nem gondolkoznak, a felmentések elbírálására jogosított hatóságok alaposan mérlegelik azt is, hogy a front mögötti országrészekben, a Hinterlandban is a háboru érdekében folyik a munka és ennek a munkának olyan szervekre van szüksége, amelyek inkább nélkülözhetők a fronton, mint itthon.

Hogy mennyire komolyan tartják felsőbb helyen azt, hogy a felmentettek helyükön teljesítsék kötelességüket, annak jellemzésére megírjuk, hogy amíg a közönség igen rosszul értesült és pesszimista része meg van győződve arról, hogy a felmentések javarésze téves és hogy sokkal kevesebb a nélkülözhetetlenek száma, mint a felmentetteké, illetékes helyen az ellenkező véleményen vannak. Most már a fölmentettek javarésze hiába is jelentkezik, — nem fogadják el, sőt büntetik érte, annyira szükség van rá. És ez bármily hihetetlenül hangzik, — így van legtöbb munkaszakmában.

Magasabb helyről intézkedés történt arra, hogy fölmentett tanárok és tanítók ne kíséreljék meg a hadrajelentkezést. Egy jogakadémiai tanárnak például komoly kellemetlenségei támadtak a frontra jelentkezése miatt és itthon kellett maradnia. Szigorúan tilos a közigazgatási alkalmazottaknak a jelentkezés. A mai helyzetben valósággal katonai poszt az ő helyük és a frontra jelentkezés szinte szokási kísérellet. A legtöbb pézszintézet is állandósulni tartja a jelenlegi létszámát s a frontra jelentkezőket azzal próbálja visszatartani, hogy állásaik elvesztésével fenyegeti meg őket.

Egyik törvényszék két bírója jelentkezett a frontra s mindkettőnek visszatartották a jelentkezését. A kereskedelmi, ipari és magánvállalatok fölmentettjei azonban akadály nélkül jelentkezhetnek a frontra — csak a hadszállítási és hadiipari alkalmazottak a kivételek.

A fölmentettek ügyében jelenleg tehát az a tiszta helyzet, hogy a sorsuk teljesen a katonai és polgári kormányzat kezében van, arról ők egyáltalán nem disponálhatnak még önként jelentkezéseikkel sem. Amint a lehetőség engedi, jelentkezéseik nélkül is behívják őket.

mihelyst nélkülözhetőségükre mód kínálkozik, ha azonban szükség van rájuk a jelenlegi helyükön, akkor hiába kísérlik meg az önként jelentkezést is a frontra.

Meghalt a volt bajor király.

— Távirati tudósítás. —

München. Otto volt bajor király tegnap éjszaka súlyos gyomorvérzésben hirtelen megbetegedett s minden orvosi segítség ellenére ma éjszaka kiszorult.

A most elhunyt bajor király II. Miksa és Máriának másodszülött fia, született Münchenben 1848. ápr. 27-én. A katonai pályára lépett és részt vett az 1870—71-iki francia háborúban. De azután az elmebetegség jelei mutatkoztak rajta és a királyi család kénytelen volt őt Fürstenfeldbruck kastélyban a világtól elzárni. Szerencsétlen, szintén elmebeteggé lett bátyja, II. Lajos király halála után, 1888 június 13-án Bajorország királyává proklamálták, de kormányra való képtelensége folytán továbbra is őrizet alá helyezték. Helyette nagybátyja, Luitpold herceg vette át régens címen az uralkodást s ennek a halálával a bajor parlament a régensség átöröklésével III. Lajost, Ottónak egy másik nagybátyját királynak proklamálták.

Legenda a cukorról

meg a „ráadás” tyukról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Legendák a cukorról eimmel bizonyára megírja majd a nemzet nagy költője, napjaink megkeserítő éme edességének eposzát. Azt az offenzívát, amelyet a cukor-fronton ezer és ezer asszony és gyermek intéz a fegyveres boltokban diszponáló Bruszilovok és Joffrek ellen, hogy a jelentkező tulerővel szemben, kénytelen legyen kedvezőbb állásokba visszavonulni, az ellenség által nem háboríttatva.

Legendák a cukorról című nagy mű egyik fejezete ez:

Ma délelőtt egy előkelő aradi uriházba bemegy egy asszony. Kosár a karján, a kosárban csirkék, tyukok. Szép, drága tyukok, olyan árúak, mint a mesés időkben a liba. Tíz-tizenkét, sőt tizenhat korona a párja.

Kínálja, megvételre ajánlja a rántani való csirkét. Párját nyole koronáért. Elég olesó, ugy-e bár?

— Vegyen nagyságos asszony, ilyen olesó jószágot nem kap.

— Nem kell édes leltem, ma hustalan nap van, holnapra meg nem tehetem el, mert nincs mit adjak nekik enni.

— Tessék ingyen megtartani, nem kell érte pénz. Nem is azért jöttem, hogy eladjam a nagyságának. De azt hallottam, hogy van egy láda cukra. Ha istent ismer, adjon el jó pénzért egy-két kilót, ráadásul odaadom ingyen a tyukokat. Szegény gyermekeimnek kell a cukor, mert már napok óta nem kaptak se a tejhez, se a kávéhoz, se a tésztához. Könyörüljön rajtam, adjon el egy-két kiló cukrot. Jó megfizetem, ráadom a tyukot is ingyen.

Ez a cukor legendájának egyik fejezete.

— A trónörökös Vilmos császárnál. Berlinből táviratozzák: A Wolff-ügynökség jelentése szerint Károly Ferenc József trónörökös tegnapelőtt meglátogatta Vilmos császárt a főhadiszálláson.

— Az ál-Wenckheim gróf. Klagenfurtból jelentik, hogy az ottani rendőrség letartóztatott egy repülőtiszt uniformisban lévő fiatalembert, aki Wenckheim János grófnak adta ki magát és ezzel a néven számos csalást követett el.

Megállapították, hogy igazi neve Schmidt István, aki tavaly még kereskedelmi iskolai növendék volt.

— Segítsük a menekülteket. Az erdélyi menekültek javára újabban a következő adományok érkeztek Kintzig János főispán hivatalába: Eisele János hadnagy Przemysl 11, Prokay Rezső gyűjtése Muszka-Magyarádon 52, Koczási Jánosné 8, Kertész Béla 10, Vizer Lajos 15, Körorvos 10, Schweiger Miksa 10, Névtelen dr. 2 korona. A „Növédelmi hivatalba” újabban a következő adományok érkeztek a menekültek részére: Steinitzer Zseni özvegy Hirschl Zsigmondné koporsójára szánt koszoru megváltása címén, Hemmen Jánosné 10, Adler Samuné 6, Heinrich Sándorné 50, Arad város főispánja 1500, Echling Henrikné 10, özv. Takácsy Sándorné 100 korona. Legutóbbi nyugtázásunk alkalmával tévesen került Schweffer N. neve, mert Scheffer Henrikné küldött ruhaneműt. Azonkívül Illés Mária (Nagyhalmágyról), Kádas Aranka, Egy kongregánista, Ory Béláné, Moskovitz Mórné (Halmágyesucsról) élelmiszereket, Hemmen Jánosné, Szathmáry Mihályné, özv. Riesz Simonné, Faragó Rezsóné, N. N. (Világosról), Benkert Károly, Vágvolgyi Lajos dr. főrabbi ismételt gyűjtése, György Menyhértné cipőket és ruhaneműket, Szücs F. Vilmos, Grünbaum Leóné, özv. Bublá Alajosné, Ifj. Steinitzer József, Lippert Béláné, N. N., Polónyi Jenőné, Hatzenhoffer Ferenéné, Echling Henrikné, Sommer Erzsike, Kutányi J., Diesl Károlyné, Panajotte Konstantinné, N. N., Grallert Rezsóné, Lehrmann Viktor, gróf Károlyi Gyuláné, Moskovitz Mórné, Dr. Zimmermann Károly, Parecz Béla ruhaneműket, melyekért hálás köszönetet mond a menekültek nevében a hivatal vezetősége.

— Hősi halál. Ecker Sándor, 33-ik gyalogezredbeli szakaszvezető, aki a polgári életben a „Függetlenség”-nek volt törekvő és igen szorgalmas gépmestere, szeptember 20-án, a Kukul-hegységben vívott ütközetben ellenséges golyótól találva, hősi halált halt. Bánatos szülei és kiterjedt rokonság gyászolja.

— Ismeretlen hősök arcképe. A harctereken és kórházakban elhalt ismeretlen katonák és a hadsereg kíséretében volt polgári egyének XI-ik fényképesoportja a rendőrkapitányság bejelentési hivatalában közszemlére ki van téve. Akik valamelyik elhaltra vonatkozólag felvilágosítást tudnak adni, kihallgatásuk végetta bejelentési hivatal vezetőjénél jelentkezzenek.

— Csak az Aerowash légnymásu mosógép használatával takarékoskodhatunk szappannal, tüzelővel és idővel. Gyakorlati bemutatás minden esütörtök délután pont öt órakor Magyar Ferenc gazdasági gép és műszaki üzletében Arad, Zrinyi-u. 6. Főelárúító Aerowash légnymásu mosógép vállalat Budapest, VII. Erzsébet-körút 35. A gép ára 24 korona. 281

— A kiadóhivatal kzenete. A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentésbe ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

Harctéren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy haszról érkező hír. Az „ARADI KÖZLÖNY”-t a táborban minden a. ad. katonának olvassa.

LEGUJABB.

Hogol 4 órakor érkezett.

Összehívják a delegációkat.

Bécsből táviratozzák: Beavatott politikusok szerint az osztrák kormány nem idegenkedik többé a delegációk összehívásától, amennyiben annak nyugodt lefolyását biztosítják. Valószínű, hogy a delegációk még januárban Bécsben összeülnek; azután február, vagy március havában a második ülésüket Budapesten tartanák meg. Ausztriát a már régebben megválasztott delegátusok képviselik és Magyarországot pedig az újonnan megválasztott delegátusok fogják képviselni. Ugy hírlik, hogy a miniszterelnöknek a mai bécsi tárgyalásai is a delegációk összehívásával vannak összefüggésben.

Stockholm. Bukarestből jelentik: A vereségek miatt növekszik az orosz ellenes hangulat, szintugy a háborút ellenzők befolyása. Az újból megjelenő oroszellenes lapokat tömegesen vásárolják. Marghiloman lapjában homályosoknak, ellenmondóknak mondja a román hivatalos jelentéseket, miért is lapjában a jelentéseket megkérdőjelezve hozza és hivatalos nyilatkozatokat követel.

Luganó. Az olasz sajtó most már nyíltan bevallja, hogy Románia bajos helyzetbe jutott s az oláhok haditerve meghiusult. Elénken keseregnek a lapok, hogy egy részről Oroszország, másrészt pedig a szalonikii haderők késlekednek, amikor arról volna szó, hogy Romániának segítséget nyujtsanak. A Tribuna kitejti, hogy Románia megmentése beigazolná, hogy az entente nem hagyja védelem nélkül a hozzája csatlakozó kicsiny államokat. Egy módja van az ententének erre: A koncentrikus támadást kell kezdenie Bulgária ellen. A támadásban résztvenne Románia is, amely az erdélyi harcra küzdene kizárólag míg a balkáni haderők főparancsnoksága egy kézben egyesítenék.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

A bor árak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Soha nem hallott, de nem is sejtett magasságokba kuszik fel a bor ára. A benne levő gyöngy nem megy úgy felfelé, mint ahogy a bor értéke napról-napra emelkedik. Eddig azt mondták, hogy a spekuláció kergette a három korona közelébe, ma pedig, amikor igen megbízható forrásból arról értesülünk, hogy a kereskedők kezdenek tartózkodók lenni s várják a helyzet kialakulását, másutt kell eme gazdasági tümemény okát keresni.

Minden felől azt halljuk, hogy az okok reálisak, mert a viszonyok ugyszólván a fizikai kényszerűség teremtette meg a 2 korona 40, 2 korona 70, sőt 3 koronás borárakat. A termés mennyiségileg silány, a közepesnél is rosszabb, behozatal nincs, a sörgyártást redukálni kell, a szesz a kormány lezarva tartja, tehát a bor az, amely szabadon áll rendelkezésre a közforgasztás céljainak. Az igaz, hogy máholnap ez is luxus cikké válik, mert mire a magánforgasztóhoz jut, megtízszertlen összegekbe fog kerülni, de nagy tömegben vásárolják, mert a hadseregnek szüksége van rá. Tény az, hogy igen elterjedt spekulációnak a tárgya és papiroson már is többet adtak el, mint amennyi a

FOG- tömések, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színével azonos porcellánból.

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szájpaddás nélkül aranyból, platínából vagy porcellánból.

FOG- kövek eltávolítása, torax lehértése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZAS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a legkiválóbb fogspeciálistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legkiválóbb műszereivel van felszerelve, elegendő garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelek.

Telefon 10-11. szám.

JACOBI GYULA vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárati Eötvös-utca 17.

országban termelt. Amint az élelmiszer uzsora rávetette magát minden fogyasztási cikkre és közszükségleti áruira, a posztóra és a szappanra egyaránt, úgy a bort is kávéházakban kötelelek alapján adják el és van olyan kötelevél, mely egy nap négy-öt gazdát cserél, természetesen valamennyi csak nagy haszonnal ad tul azon az iráson, amely még normális árát mutatja az árunak.

A nagykereskedők, mint említettük tartózkodók, mert a hadvezetőség egy korona 55 fillérben limitálta az árakat és még nincsenek arról értesülések, hogy a viszonyok kényszerítő hatása alatt mennyire lesz hajlandó ezen a határon túl menni. A hadsereg is a piacról vásárol és nem lehet abban kétség, hogy kialakult árakhoz kell tartania magát és valószínű, hogy a mai viszonyokkal egyáltalán nem kongruens limitáción rövidesen változtatni fog.

SPORT.

+ **ATE: AMTE.** Érdekesnek ígérkező sport esemény lesz vasárnap a AAC. Török Gábor-utcai sporttelepen, ahol az Aradi Torna Egylet és az Aradi Munkás Testvér Egyesület csapatai mérkőzést játszanak. A két rivális csapat vállalkozása mindig nagy érdeklődést keltett az aradi sportkedvelő közönség között ami ma sem maradhat el, mert a győzelem mind a két részről nyit titok. A tavaszi szezonban mind a két csapat kitűnően szerepelt, amit a fővárosi csapatokkal szemben elért eredmények is bizonyítanak, mind a két csapat jelenleg is kitűnő formában van. Az ATE-nél a szorgalmas tréning, míg az AMTE-nél pedig az őszi mezőnyben NAC. elért 8:0 és a SzAK ellen 2:0 győzelem mutatja, hogy az AMTE tavaszi formájából semmit sem veszítve élvezetes játékkal fogja szórakoztatni a sportkedvelő közönséget. A mérkőzés feldolgozását biztosítja Steinhübl Zoltán (Temesvár, Kinizsi.) bíró. A mérkőzés vasárnap délután, azaz 15-én három órakor lesz megtartva. Buffet. Fedett tribna.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:
Stauber József.

Uj könyvek.

* **A Csokoládé katonája** nagy keringőjének szövegét, Gábor Andor gyönyörű versét közli legújabb számában a Színház és Divat. Ez a legújabb szám az eddigiekénél is tartalmasabb. Gazdag a színházi és divathírek rovata és igen sok az aktuális kép. A címlapot Dömötör Ilona képe díszíti. Egyes szám ára 30 fillér. Előfizetés: egész évre 16 korona, negyedévre 5 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VIII., Rókk Szilárd-utca 20.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. október 12-én csütörtökön:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

3 a kislány.

Operetta 3 felvonásban.

Kezdete 8 órakor.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovat alatt közzétettért nem vállalunk felelősséget.)

ARADI KÖZLÖNY

1916. évi október hó 1-től új előfizetést nyitottunk az Aradi Közlöny-re.

Előfizetési árak:

Helyben:

Egész évre	28 K. — fill.
Fél évre	14 " — "
Negyed évre	7 " — "
Egy hónapra	2 " 40 "

Vidéken:

Egész évre	32 K. — fill.
Fél évre	16 " — "
Negyed évre	8 " — "
Egy hónapra	2 " 80 "

Tessék mutatványszámot kérni.

APOLLO SZÍNHÁZ.

Oktober 12-én, csütörtökön:

A budapesti Royal
Apollo műsorából:

Róbert Warwick

Amerika legjobb és legnépszerűbb színészenek első fellépte ARADON:

A sora embere.

Játék az élettel 4 felvonásban.

Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek és nem folytatólagosak.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppe“ folyadék és „Peppe“ hintőpor segítségével.

Szárít! . . . Szagtalanít!!

Peppe folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppe hintőpor 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpasztia

használatával. Nem habzik! A szájjüregét deszfiziológiájára, utólagosan kell mosni. Ára egy porcellán-ecsettelnek 60 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrássy-tér 22. sz. (Magyeházaival szemben.)

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegénység, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy győgyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosztó szer, finom fűszeres ízű, zsongtó, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbeteg részére és ott, ahol a condurongó kéreg járva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

ECETSAV

Garantált 66% vegyileg tiszta, étkezési célokra prima svéd áru 800 grammos üvegekben 25 üveg ládánként, próba üveg 800 grammos, mely megfelel 25 liter kellemes ízű asztali ecet készítéséhez, küld utánvét mellett. Szállítási határidő 2—3 nap.

Beck Testvérek

Arad, Teleky-utca 15. szám. Saját ház. 5071

Gresz J. és Tsa

magyarbányhegyesi seprőgyára

cirokkalászt

legmagasabb napi árak mellett vesz. Közvetítőknél métermázsánként 2 korona jutalék. — Ugyanott

seprőkötő munkások

és varrók felvételnek.

Szoba- és ruhaseprőket ismét-eladóknak napi ár mellett szállítunk. Termelőknél

1^a cirokvetőmagot ajánlunk. 5045

Rum—likőr

essentiák és kompozitók

Kocsikenőcs,**Svédgyufa****Pótkávékban**

állandó raktár,

Szemző Armin

áruügynökségénél, Arad. 502

Interurbán telefon 592. szám

20961—1916. k. h.

Hirdetmény.

A korpá és a takarmányozási célokra szolgáló egyéb ipari termékek és hulladékok forgalomba hozata tárgyában költ 2780—1916. M. E. számú kormányrendeletet, a következőkben teszem közzhírré:

Korpát, köles-takarmánylisztet, köleshéjat, olajpogácsát, cukorszörpöt, (melasse-) szárított répaszeletet, valamint szárított moslék és törkölyféléket sem magukban, sem állati táplálkozásra alkalmas más anyagokkal keverve, vagy takarmányozásra alkalmas módon feldolgozva másként, mint a ministerium 2966—1915. M. E. számú rendelete alapján (1. a Budapesti Közlönynek 1915. évi augusztus hó 10. napján megjelent 184. számában) alakított korpaközpont közvetítésével forgalomba hozni nem szabad.

A malomvállalat annak, aki a 2117—1916. M. E. sz. rendelet (1. a Budapesti Közlönynek 1916. évi július hó 1. napján megjelent 148. számában) 7. §-ában megszabott örlési tanúsítvány alapján kizárólag saját házi és gazdasági szükségletére öröltet, az ezen öröltésből származó korpát kiszolgáltatni, ha pedig azt az öröltető átvenni nem kívánja, a Korpaközpont útján forgalomba hozni köteles.

Az ezen §. alapján átvett korpát az átvevő csak saját állatának takarmányozására használhatja fel, s ha bármi okból ily célra fel nem használhatná, azt szintén csak a Korpaközpont közvetítésével adhatja el.

Az 1. §-ban felsorolt ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár rendezettség mellett mm-ként (100 kg.) tisztasulyra a következőkben állapítatik meg:

Az ipari termékek vagy hulladékok métermázsánkénti legmagasabb árai: Korpá K 20. Köles takarmányliszt K 86. Köles héj K 18. Repcepogácsa K 80. Vadrepcepogácsa K 80. Napraforgómag pogácsa K 40. Gomborkamag pogácsa K 40. Tökmag-pogácsa K 45. Lenmag-pogácsa K 40. Kendermag-pogácsa K 20. Keményítőgyári szárított tengeri-moslék K 82. Keményítőgyári szárított burgonya-moslék K 19. Szárított sörtörköly K 26.

Ezeket a legmagasabb árakat, melyek magukba foglalják a rakodási-állomáshoz való szállításhoz és a berakásnak költségeit is, csak nél-

Telefon szám 242.

Villamos zseblámpa elemek.

Volfram égők

kaphatók 4849

Kalmár József

cégnél Arad, Salacz-utca 2. szám.

Vadgesztenyét

minden mennyiségben

veszek.

4855

Szücs Pál,

Arad. Telefon 618.

kül, készpénzfizetés mellett történt berakás esetére kell érteni s ezek az árak egyaránt vonatkoznak ugy belöldi mint külföldi származású nyers anyagok feldolgozásánál előálló termékekre és hulladékokra.

A jelen rendelet életbelépésével hatályukat veszítik a ministeriumnak a korpá forgalomba bocsátásának szabályozásáról 2966—1915. M. E. szám alatt és a takarmányozási célokra szolgáló ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár megállapításáról és ezen cikkek előállításának, azaz forgalombahozásának és szállításának szabályozásáról 4135—1915. M. B. szám alatt kiadott rendeletek, (1. az utóbbit a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 18. napján megjelent 267. számában, kivéve a 2960—1915. M. E. számú rendeletnek 3. és 7. §-ában, valamint a 4183—1915. M. E. számú rendeletnek 1. §-ában foglalt, a Korpaközpont megalakítására vonatkozó rendelkezéseket, amelyekkel azzal egészítették ki, hogy amennyiben a Korpaközpontba az említett §-okban megállapított létszámon felül több tagnak kiküldése válnék szükségessé, ez iránt a földmivelésügyi minister a kereskedelemügyi ministerrel egyetértőleg intézkedik.

Arad, 1916. szeptember hó 14.

Grein, főkapitány.

22158—1916. kh.

Hirdetmény.

Nap-nap után előfordul, hogy az éjjeli órákban cselédek lesznek a rendőrkapitányi hivatalhoz bekisérve, kik az utcán csavarogva, korcsmákban, kávéházakban, férfiak és katonák társaságában mulatva találhatók.

Miután a városi cselédrendfentartási szabályrendelet 18. §. értelmében este kapuzárás után, vagyis szeptember 29-től április 24-ig 9 órán tul. április 24-től szeptember 29-ig pedig 10 órán tul a szolgálat és közérkölciség szempontjából cselédeknek az utcán tartózkodni tilos s miután a cseléd-törvény 30. §-a értelmében a gazda köteles ügyelni arra, hogy cseléde erkölcsös életmódot folytasson, figyelemmel a cseléd-tartó gazdákat, a legszigorubbán ügyeljenek arra, hogy cselédek kapuzárás után éjjelente az utcákon, korcsmákban ne csavarogjanak, mert a csavargáson ért cselédek, akik helyben illetőséggel nem bírnak, a kiszabott büntetésen kívül Aradról el fognak toloncoltatni, a cseléd-tartó gazdák pedig a szabályrendelet értelmében büntetetté fognak.

Kivételt képez az, ha a cseléd színházba vagy mozgófénykép-színházba megy, vagy sürgős ügyben, pld. betegség miatt orvoshoz, vagy valamely sürgős híradat elhozatala vagy elvittele céljából tartózkodik az utcán s e célból a gazdájától írásbeli engedéllyel bír.

Arad, 1916. szeptember hó 20-án.

Grein, főkapitány.

Értesítés!**Az „IBOLYA DORÉ“**

készítményeink a mai naptól kezdve a következő árakban kerülnek forgalomba: Ibolya Doré-erém egy tégely K 150, Ibolya Doré-szappan 1 darab K 150, Ibolya Doré-tej 1 üveg 150, Ibolya Doré-hölgyper 1 doboz K 150.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját

Hajfestő

a „Melogen“. Ára 2.40 korona.

Szőrvesztő-Depilator. E kímélő, a megsz. nevében pársz. lan szorral minden alkalommal szorít aru, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utasításnál 1 korona.

A fent. szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyágy. sz. Aradban

ARAD, Andrássy-tér 22. sz. Alapították 1896. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Használt ólom megvételre kerestetik.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számoljuk.
Minden sor hirdetésért ára 6 fillér. Vas- tagabb betűkkel 12 fillér.
A vaslagabb betűkkel kiemelt szavakat aláhúzással kell jelezni.
A legkisebb hirdetés ára 30 fillér.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 4 óráig ves- zünk fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmában fegyveresdől alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

Lucinak
sürgős levele van a kiadóban. 5635

„Kellemes otthon”
nak levele van a kiadóban. 5327

„Hivatásnak”
jeligére a kiadóhivatalba levél ment, ké- rem átvenni. 4001

Tiszteletes ismeretséget
kérnek magános fiatal művelt nővel. Le- velet a kiadóba „Civil” jeligére. 5310

Végkedélyű
fiatal asszony tiszteletes ismeretséget keresi oly férfinek, kivel szabad idejét kellemesen eltöltené. Levelet, lapban jelesve, „Hívott asszony” jeligére ké- rek. 5338

Egy asszony barna asszonyka
tisztességes sajnálóból megismerkedne oly vidéki úri emberrel, ki őt zavart helyzetéből kicserélné. Levelet „Szükség törvényt bont” jeligére kér a kiadó- hivatalba. 5331

Ellátás.

Szerény igényű
urileány ellátást keres. Cím a kiadóhiva- talban. 5834

Gyógyászat.

Dr. Schajkovezky
lábizzadás elleni szere, biztos, kipróbált ártalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona. Kapható Földes és Hebs gyógyszerüzében.

Ingatlan.

Uj, udémetes
3 szobás magánház villany- és vízvezeték bevezetéssel eladó. Bővebbet a kiadó- hivatalban. 5688

Alkalmazást keres.

Egy
vegyeskereskedésben jártas segéd, állást keres. Cím a kiadóban. 5826

Hokkant
katona, aki a gazdaság minden ágában jártas, állást keres. Címe Koppányi László, Dohány-u. 1.

Israelita úri családban
ajánlkozik intelligens nő, gyermekek mellé szerény igények mellett. Cím a kiadó- hivatalban. 5330

Fizető
ker. urind, magános, feltétlen úri ember háztartásának vezetésére, esetleg anya- helyettesnek 1-2 gyermek mellé ajánl- kozik. Megkeresését „Kellemes otthon” cí- men a kiadóhivatalba kérek. 5270

Angel-francia
ruha varrást olcsón elvállal két varró nő Thököly Imre-utca 5. 5316

Fizető
fűszerkereskedő segéd, okt. 15. esetleg nov. 1-re állást keres. Címekét a kiadó- hivatalba kér. 5291

Egy jobb hárból való leány,
ki a házi teendőben jártas, varrási tud, magános urind, vagy gyermekek mellé ajánlkozik. Cím a kiadóban. 5314

Alkalmazást nyer.

Aradi nagyobb iparvállalat
kapust keres. Cím a kiadóhivatalban. 5322

Villanyasszonyok,
kik lakásberendezések színórázást értek, szonnal felvételre, legalább 6 havi munkaidőre. Ajánlatok a Makói Villamos- telep címére Makóra küldendők. 5328

Redal
gyakorlattal bíró, gyere- és gépírás- ban jártas kisasszony, helybéli iróházban alkalmazást nyer. Ajánlatok „Szorgalmas” jelige alatt a kiadóba kéretnek. 5825

Egy ügyes fia
kifutónak nyomdánkban felvételék.

Felügyelőnek
erélyen fellépésű egyént keresünk. Lehel nyugdíjas altiszt, eszemű. Bővebbet a kiadóhivatalban. 7000

Nyomdász-tanulóknak
felvételt két fia, kik a 14. évet betöltöt- ték és legalább 6 osztályt végeztek. Bő- vebbet a kiadóhivatalban.

Lakást keres.

Keresették
egy 2 szobás cinosan berendezett szoba, konyhahasználattal. Az ár nem járulék szerepet. Bővebbet Hoffmann Ottó, Esz- badság-tér 20. 5829

Keresek
szobákra, vagy november 1-re elő szoba konyhából álló berendezett lakást. Címeket a kiadóba. 5333

Keresek
2 szobás lakást, konyha, fürdőszoba és összes melléképítményekkel. Címeket ké- rem a kiadóhivatalba. 5313

Kiadó lakás.

Andrássy-tér 8 sz.
alatti egy 1 emeleti utcai lakás, mely fre- danak, vagy szüreti célra igen alkalmas, azonnala kiadó. Bővebbet a kiadóhivatal- ban.

Üzletek.

Jófogalmú úri
azonnal eladó. Bővebbet Erzsébet-kürt 2., vendéglő. 5324

Vétel és eladás.

Bizikli
jó karban, megvételre kerestetik János főherceg-ut 18. sz. alatti, a házmester- nél. 5829

Szalonnát
nagyobb mennyiségben eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5337

Vadgöcsényét
métermére és waggontálenkénti vez. Drezenand Gyula, Doros Bent-tér 28. 5808

Kohn Márton
Szt. Pál-utca 2. Vasz és elad uraságoktól levetett ruhákai és használt bútorok vé- telei és eladása. 5165

Uj bútorkészítés
Bútorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön, és részlet- fizetésre szállított Garai Károly bel. cég bútorüzletében Aradon, Aradban Sándor- utca 5. sz. 591

Székelt szalonnát
megvételre kerestetik. Cím a kiadó- hivatalban. 5836

Tűzifa-eladás.
Az Aczav. alvással erdőüzlete megkördi tűzif termékeknek eladását. Selejtmentes bükkszász waggontálenkénti megrendel- hető az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak erdőüzletvezetőségénél, Arad, János főher- ceg-ut 22., földszint. 4966

Vessék
a legmagasabb árban uraktól levetett férfi ruhát, mindenféle egyszerűbb és valami- használt bútor. Vidékre lemegyek. Bleier Ignácz, Bocskó-utca 1. 529

Egy keveset használt
plüsch boa és karmantyú eladó. Andrássy- tér 25., IV. lépcső, I. em. 29. a. 8500

Zöldé ünnepi imakönyvek
Kaphatók Pichler Sándor papir- kereskedésben és könyvnyomda- lában, Szabadság-tér 1. Telefon 302. sz. 611

Egy alig használt egyenáramú
34. leeres motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Különféle.

Holcsót.
A legártalmatlanabb arccsépítő és finomító. Izadá, lényeg, zsíros, atkás (mitesszerek) arcot naponta ahányszor szükséges, gyopó- ra öntött tejszáddal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehellet finomságu harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt elmul- nak. Ára 1 korona. Dr. Földes és Hebs piperezappan és vegyszertá gyára Aradon. Tűz mellett az használtuk. 12

Tyukzsom
és minden bőrtelenség ellen biztosan ható szer, Hebs gyógyszerüz tyukzsom- tapaccsa. A legmeghívottabb tyukzsom a tapaccs párnái használata után leváltak, a gyótré fájdalom azonnal megszűnik. Ára 60 fillér. Hebs gyógyszerüz, Földes gyógyszerüz Arad. 12

Apróhirdetések
az „Aradi Közlöny” részre felvételék a Mészáros-bay iróházban, Deák Ferenc- u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

2018—1916.

Hirdetmény.

A Kávéközpont által megállapí- tott legmagasabb kávéárak októ- ber hó 16-ig terjedő időben nagy- ben és kicsinyben a következők:
Robusta 9-10—9-20. Sant Jáva 9-70—10-70. Kék kávé 11—12.10. Maragogip kávé 12—13.10. Pör- költ kávé 13—13.10. Finom pör- költ kávé 13-20—14.50.
Arad, 1916. október 5.
Varjassy, polgármester.

28487—1916. kb.

Hirdetmény.

A földművelésügyi miniszter ad. 4402/III—A. sz. számú rende- letével közölte, hogy a kiürített erdőterület vármegyék, valamint azok a vármegyék, melyekben ke- resztül a kiürített területekről származó hasított kőrny állatok át- hajtának, ragadás száj- és köröm- fájdalommal fertőzötték levén, lenn- forog a veszély, hogy a monark- lók állataival ezt a nagy mérték- ben ragadás betegséget az ország- ban szét hurokják.

Közhírré tesszem és a günde- közönséget figyelmeztetem, hogy a kiürített erdőterületi vármegyék- ből elhajtott hasított kőrny áll- tok hajtás közben ki voltak téve a száj- és körömfájással való be- fertőzésnek, minek folytán azok- kal elővigyázatossal kell bánni.
A ragadás száj- és körömfájás szétterjedésének megakadályozása végett az ilyen hasított kőrny állatokot más hasított kőrny állatoktól legalább 8 napig elkülö- nítve kell tartani a ezen idő alatt azokat más hasított kőrny áll- tokkal közösen legeltetni nem szabad. Ha az illető állatokon a ragadás száj- és körömfájásra utaló tünetek mutatkoznak, arról azon- nal jelentést kell tenni a községi előljárásának.

Arad, 1916. évi október hó 3.
Greis, főkapitány.

Berger Ábrahám

Nagyszombati menekült, elsőrendű, kül- földön kitanult kárpitos és díszítő mű- helye Szilvássy Istvánnál, Arad, Weitzer János-utca 19. 6220

Elvállal mindennemű kárpitos mun- kát bécsi és párisi minta szerint.

Athuzásokat, matrac készíttést káznál és házon kívül elfogad. Mint erdélyi menekült a n. é. közönség szives támogatását kérl.

125 koronáért

egy finom öltönyt vagy fel- öltöt mérték után készít

Hauptfogel Ferenc

férfi szabó mester
Kazinczy-utca 5. szám. 5337

Matteinc-féle patkány- és egérintás

aj kijáris szerint.
Patkány- és egérintáshoz ajánlok patkány- és egérintósz-baci- lant. A XX. század legmegbiz- hatóbb patkány- és egérintő-szere, csak patkányt és egéret öl meg, emberre vagy állatra nem veszé- delmes, tehát mindenütt elhelyez- hető.

A patkány- és egérintósz bacilus áral:
1 kis adag 2—300 patkány ki- irtására 6 K.
1 nagy adag 3—600 patkány ki- irtására 12 K.

„Matteinc”
vegyszerlaboratoriam
Arad, Doros Bent-tér 1. szám.
Telefon 19—15. sz.

1947—1916.

Hirdetmény.

Közhírré tesszem, hogy a m. kir. Ministerium 2850—1916. M. R. sz. rendeletével az „Olaj és Zsíradóügyi Bizottság” megalakítás tárgyában a következők módjén határozott:

A magyar nemzet kereset ország- zainak növényi és állati olajokkal és zsíradókkal való ellátására mezőgazdasági bizottság alakították. A bizottság megalakítása kárá a kereskedelemügyi miniszter kez- telkedik.

A bizottság eredményes mű- ködése céljára a kereskedelem- ügyi miniszter elrendelheti, hogy az említett cikkek termelésében és fogyasztásában érdekelt vállalatok üzemet ellenőrzése és orvokból az üzleti könyvekbe és levelezésükbe is betekintzen.

A bizottságot ebben a műkö- désében az érdekelt vállalatok kö- telesek teljes mértékben támogatni.

Aki az elrendelt bejelentést nem teljesíti, vagy a bizottságnak az ellenőrzésre vonatkozó rendelkezé- seit meg nem tartja, az arany- nyben előrelépés súlyosabb bünté- tető rendelkezés alá nem esik, kintézet követ el, és hat hónapig tartható elváltással és kéteser koronáig tartható pénzbüntetési- sel büntetendő.

Greis, főkapitány.